

Pautes recents de la mobilitat residencial a la metròpoli de Barcelona

Pol Casals Ginjaume

Curs: 2018/2019

Tutor: Carles Donat

Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB)

Resum

Aquest treball té com a objectiu mostrar l'evolució de la mobilitat residencial a l'Àrea Metropolitana de Barcelona en els últims 20 anys diferenciat per àmbits i franges d'edat. El treball s'inicia posant en context l'evolució urbana de la ciutat de Barcelona i les diferents etapes que ha patit, així com comparant la seva evolució amb la d'altres ciutats. La part principal del treball consisteix en exposar la mobilitat residencial i la taxa d'autocontenció. A partir de les dades exposades s'han realitzat unes conclusions per tal d'esbrinar els motius que han comportat aquesta evolució.

Summary

This essay aim to show the evolution of residential mobility of the Barcelona Metropolitan Area in the last 20 years, differentiated by regions and age ranges. This paper begins by putting in context the urban evolution of the city of Barcelona and the different stages it has suffered as well as comparing its evolution with other cities. The main part of the work consists in exposing the residential mobility and the "self-contained rate". Finally, some conclusions have been drawn based on the data presented to find out the reasons that led to this evolution.

ÍNDEX

1. Introducció	3
2. Objectius i hipòtesis	5
2.1 Objectius:	5
2.2 Hipòtesis:.....	5
3. Metodologia	5
5. Estat de la qüestió.....	7
5.1 Evolució de la ciutat de Barcelona.....	7
5.2 Comparació amb altres àmbits	12
6. Dades i discussions	15
6.1 Migracions AMB	15
6.1.1 Altes i baixes	15
6.1.2. Altes i baixes per edats.....	22
6.1.3. Altes i baixes per àmbits	34
6.2 Taxa d'autocontenció residencial municipal.....	44
7. Conclusions	49
8. Bibliografia	52

Índex de figures i taules

GRÀFIC 1	10
GRÀFIC 2	14
GRÀFIC 3	16
GRÀFIC 4	18
GRÀFIC 5	20
GRÀFIC 6	21
GRÀFIC 7	23
GRÀFIC 8	25
GRÀFIC 9	27
GRÀFIC 10	29
GRÀFIC 11	31
GRÀFIC 12	33
GRÀFIC 13	35
GRÀFIC 14	37
GRÀFIC 15	39
GRÀFIC 16	41
GRÀFIC 17	43
GRÀFIC 18	45
GRÀFIC 19	47
 TAULA 1	 11

1. Introducció

Un cop realitzat tot l'any el Màster sobre Estudis Urbans i Metròpolis, un dels aspectes que em cridava més l'atenció i que m'inquietava més era el problema de l'habitatge que es viu actualment en el nostre país. A més, l'any passat ja vaig realitzar un TFG relacionat amb la gentrificació a la Vila de Gràcia. Per tant, vist l'experiència de l'any anterior i amb els coneixements que he adquirit el màster volia continuar estudiant la situació de l'habitatge.

A partir d'aquí doncs, em va sorgir l'oportunitat de realitzar les pràctiques a l'Observatori de l'Habitatge de Barcelona, on vaig poder continuar aprenent i anar encarant el meu TFM sobre la mobilitat residencial. Aquest concepte és un tema força estudiat, però que es poden extreure conclusions força reveladores de la situació actual. A més, s'ha introduït la taxa d'autocontenció residencial municipal. És a dir, el percentatge de població que canvia d'habitatge però que es manté al mateix municipi.

El principal objectiu del treball és exposar l'evolució de la mobilitat residencial i de la taxa d'autocontenció i extreure unes conclusions dels resultats. Per realitzar la recerca, s'extreu la informació de l'IDESCAT i de fonts municipals, tot i que també s'agafa informació bibliogràfica de diversos autors, sobretot per realitzar el marc teòric.

2. Objectius i hipòtesis

2.1 Objectius:

- Mostrar l'evolució dels fluxos de mobilitat residencial dintre dels diversos municipis de la regió metropolitana.
- Realitzar una taxa d'autocontenció residencial municipal.
- Exposar a partir de dades estadístiques si la població es torna a concentrar al centre de la metròpoli de Barcelona o no.
- Entrades i sortides de la població: causes i aprofundir en els perfils.
- Reflexionar a partir de les dades obtingudes de l'estat de la mobilitat residencial actual.

2.2 Hipòtesis:

A continuació, s'exposen les hipòtesis formulades, que han estat plantejades abans del procés d'investigació, i que durant el treball s'han corroborat o, en cas contrari, han quedat refutades, tenint en compte els resultats obtinguts.

- La mobilitat residencial dins dels municipis de la AMB ha disminuït a partir de l'any 2008.
- La població té una tendència a tornar-se a concentrar al centre.
- La població jove a disminuït dràsticament la seva mobilitat residencial d'ençà es va iniciar la crisi.

3. Metodologia

Per a elaborar aquest Treball Final de Màster, s'han aplicat diverses metodologies. D'una banda s'ha realitzat una recerca bibliogràfica d'articles i treballs en referència a la temàtica estudiada. Molts d'ells aborden els temes que s'ha centrat aquest treball però en èpoques passades. D'altra banda, s'ha recopilat dades estadístiques per elaborar els diferents estudis que hi havia com objectiu en aquest treball.

En primer lloc, la recerca bibliogràfica s'ha recopilat tot un seguit de treballs en relació amb la temàtica estudiada. Treballs i autors de referència, pel que fa als fluxos migratoris interregionals. Autors locals com, Oriol Nel·lo, Toni López-Gay, Arlinda Garcia Coll, entre d'altres. I també autors internacionals, com ara Paul Cheshire.

Respecte a les dades estadístiques, s'han recopilat tres estadístiques principalment. La primera extreta gràcies a l'IDESCAT són les dades per l'estadística de variacions residencials, dades per tenir coneixement la mobilitat residencial que hi ha entre els municipis de la Regió Metropolitana de Barcelona.

La segona és la mobilitat intramunicipal, és a dir, els canvis de domicili que s'han produït dins del mateix municipi. Aquestes dades no han estat molt explotades històricament i ens permet mostrar una altra variable de la mobilitat residencial. Per obtenir aquestes dades, s'han cercat dins de les pàgines webs dels ajuntaments. En alguns casos, s'ha contactat amb els ajuntaments. No s'ha pogut obtenir les dades de tots els municipis, però sí una mostra que adquireix una certa rellevància.

Per últim, la tercera principal explotada és extreta també d'IDESCAT, centrant-nos en els diferents orígens de la població que canvia de domicili i diferents grups d'edat. Per així poder mostrar si hi ha diferències entre els diferents orígens i exposar unes petites conclusions a partir de les dades obtingudes.

4. Marc teòric

Procés d'urbanització: Urbanització, suburbanització i reurbanització.

Aquest procés s'ha estudiat força al llarg del temps, i un terme com la urbanització s'ha utilitzat per referir-se a diferents significats en la literatura. S'ha concebut la urbanització com un procés social de les persones que adopten les actituds i els comportaments tradicionalment associats a la vida de les ciutats i els pobles contigus a les ciutats, sense tenir en compte el lloc on poden viure.

Tradicionalment, la manera més comuna de mesurar la urbanització ha sigut en termes de la proporció de la població nacional que viu en espais urbans. Tot i que en molts casos la urbanització és un procés continu i es desconeix quan acaba la zona urbana i comença la zona rural. Aquesta situació de confusió ha anat augmentant amb el creixement de les zones urbanes. (Champion, 2001)

Si ens centrem en les dades provinents de les Nacions Unides, indiquen que al voltant de tres quarts parts de la població que viu en països més desenvolupats es considera que viuen en espais urbanitzats. Tot aquest procés ha succeït de manera molt ràpida, actualment més del 50% de la població del món viu en ciutats. Totes aquestes dades mostren que el procés urbanitzador té molta importància en l'actualitat.

Feta aquesta introducció dels diferents conceptes que s'entenen per urbanització, en aquest apartat ens centrarem en els diferents fluxos dins dels processos urbanitzadors, i la distribució de la població entre els diferents espais urbans. Per tal d'exposar aquests fluxos, es mostrarà la teoria de les etapes. La primera etapa s'inicia a l'època de la industrialització, quan la població es concentra a les ciutats. La segona etapa, s'inicia quan la població es mou dels centres de la ciutat a la perifèria a la recerca, principalment, d'habitatges més econòmics. Per últim, la tercera etapa, s'inicia quan la població dona importància a està a prop dels serveis i disminuir el temps de desplaçaments. També dir però que en molts països, la tercera etapa no s'ha iniciat.

La primera etapa, anomenada urbanització, està considerada un procés de concentració poblacional. Procedeix de dos maneres: la multiplicació dels punts de concentració i l'augment de la mida de les concentracions individuals. En aquest cas, ens centrem en la situació en que la població esdevé més concentrada en els nuclis urbans.

Pel que fa, la segona etapa, la suburbanització. Es centra en el creixement urbanístic de les zones perifèriques a la ciutat. Aquest terme, històricament ha tingut connotacions negatives, en molts casos s'ha referit a ell com alguna cosa inferior a las urbs o també dit com a espai residencial o dormitori depenent al centre de la ciutat. (Champion, 2001) Tot i que, els seus inicis la suburbanització ha tingut connotacions negatives ha tingut molta importància. Els seus residents, en aquestes zones, buscaven sobretot una bona qualitat de vida i preus més econòmics respecte el centre de la ciutat.

Per últim, la tercera fase, la reurbanització, consisteix en el procés que es produeix quan els nuclis urbans tornen a créixer en detriment de les àrees suburbanes. És a dir, que les ciutats creixen en major ritme respecte a la població que hi ha a les zones perifèriques.

5. Estat de la qüestió

5.1 Evolució de la ciutat de Barcelona

En aquest apartat es realitza un breu context històric sobre els fluxos migratoris i l'evolució de la urbanització, en el període comprès entre mitjans del segle XX fins la primera dècada dels 2000. Exposant les principals característiques que han comportat determinats fluxos de població. Centrant-se en el municipi de Barcelona i la seva regió metropolitana.

Dit això, la segona part de l'apartat consistirà en una comparació d'aquest procés migratori i urbanístic que s'ha produït al municipi de Barcelona i la seva regió metropolitana, amb altres regions metropolitanes d'Espanya i del món. Exposant les diferències i semblances que puguin haver-hi entre els diferents processos comparats.

Un cop realitzada aquesta breu introducció i ja entrant més en matèria. El procés urbanitzador i migratori a Barcelona, ha consistit en tres períodes principals: centralització, descentralització i reurbanització. Tot això en els anys compresos entre mitjans del segle XX i la primera dècada del segle XXI.

El primer període, el de centralització, s'inicia a l'any 1960, quan l'estat Espanyol impulsa unes mesures de liberalització de l'economia i obertura econòmica, deixant enrere l'etapa anterior d'autarquia. Aquest procés d'obertura va estimular la ràpida industrialització i la crisi de l'agricultura tradicional. Tot això acompanyat d'un augment generalitzat de la població i grans migracions interregionals. (Nel·lo, 2004)

En aquest context de creixement econòmic, va haver-hi un procés urbanitzador extraordinari, centrat en les grans ciutats. El creixement urbà d'aquest període s'explica per les migracions interregionals relacionades amb el mercat de treball. L'economia va passar de tenir un gran pes del sector primari a ser substituït aquest pes pel sector industrial i el de serveis. Aquests últims, s'ubicaven a les grans ciutats.

A més, aquest procés de centralització es veu recolzat per dades, ja que en aquell període (1960-1975) Barcelona i el seu entorn va arribar als 4 milions d'habitants, amb un creixement del 59'1%. D'altra banda, en aquella època els municipis de menys de 20.000 habitants van perdre població. Els municipis entre 20.000 i 5.000 habitants van perdre el 4.2% de la població. Els municipis entre 5.000 i 2.000 habitants van perdre el 17.1% de la població i, per últim, els municipis de menys de 2.000 habitants van perdre el 24.7% de la població. (Nel·lo, 2004)

Aquest procés de concentració de la població a les grans ciutats impulsat per les migracions i el canvi econòmic dona un tomb a partir de l'any 1975, quan s'inicia la segona etapa estudiada, la descentralització. A partir d'aquesta data la concentració urbana va conèixer un notable punt d'inflexió, coincidint amb el fre dels moviments migratoris i la progressiva caiguda de la natalitat. (Nel·lo, 2004)

Aquesta estabilitat demogràfica contrasta amb la vitalitat dels moviments migratoris interns. Els moviments migratoris interns estan propiciats per diferents motius econòmics i socials, en comparació amb l'època anterior. La motivació principal va deixar de ser la recerca de feina, sinó per accedir a un primer habitatge o per millorar respecte del que es posseïa. Perquè hi havia una diferència de preus molt acusada entre els centres metropolitans i la resta de les àrees urbanes. A més, les distàncies entre la llar i la feina va suposar un problema menor a causa de la major accessibilitat al territori. Tots aquests factors explicats anteriorment van comportar una dispersió de la població en el territori.

Si ens centrem en el cas de Barcelona, per la seva situació geogràfica de saturació del seu terme municipal, la seva maduresa urbana i el seu pes demogràfic, el seu procés de desconcentració va ser molt important. En aquest procés de desconcentració, té un paper determinant les pèrdues migratòries. (Serra, 1997) Dins dels fluxos migratoris, les pèrdues 7% es dirigeixen a la resta de conurbació de les Rondes, el 17% es dirigeixen cap a la resta de l'Àrea Metropolitana, i la resta de la Regió Metropolitana un 44%. Així doncs, les pèrdues de Barcelona cap el seu entorn metropolità són més altes con més externes són les corones receptores. En el cas de les Rondes, les pèrdues migratòries afecten a la majoria dels municipis. Del centre més dens a una perifèria més esponjada. D'altra banda el moviment natural de població té una tendència negativa, però es manté pràcticament estable. (Serra, 1997)

A partir del 1996 però, tornen a variar els fluxos migratoris, i s'inicia la tercera etapa anomenada reurbanització. Etapa en que els centres de la ciutat tornen a créixer en nombre poblacional, per diferents motius que s'explicaran a continuació.

Aquesta evolució podria portar a pensar que l'evolució de Barcelona es correspon amb fidelitat als models estadístics clàssics de les dinàmiques metropolitanes. (HALL, 1980; Van den Berg 1982; Cheshire, 1989; cheshire 1985) Com és sabut aquests models expliquen que l'evolució de les metròpolis europees s'atenen a un determinat cicle o patró comú, que inclou diversos estudis successius d'evolució: concentració absoluta, concentració relativa, desconcentració relativa, desconcentració absoluta. I prediuen, que després de l'estadi de desconcentració absoluta, pot iniciar-se una recentralització. (Nel·lo, 2004)

Com va citar Oriol Nel·lo en un dels seus treballs, Barcelona ha seguit les característiques similars de les dinàmiques clàssiques metropolitanes. Dinàmiques que varis autors ja

començaven a estudiar durant la dècada dels 80 i que s'han anat consolidant amb el temps. (Hall, 1980) (Hay, 1989)

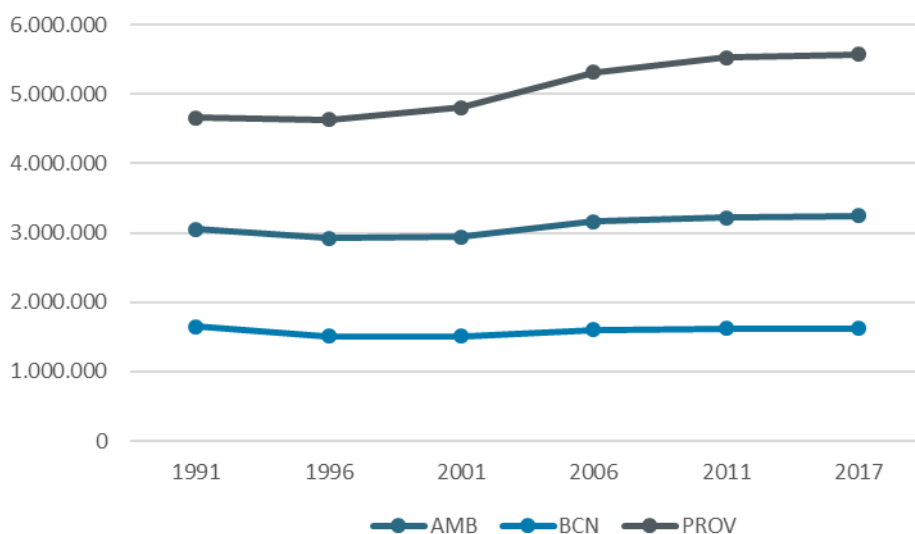
Si ens centrem a la ciutat de Barcelona, tot i que continua a la segona etapa, demogràficament va tocar fons durant el període de 1996-2000. A partir de llavors es produeix un canvi, el saldo migratori negatiu disminueix intensament. Els moviments residencials en destinació la segona corona van experimentar un retrocés a partir de l'any 2003. En canvi, les entrades a la ciutat procedents de la primera i la segona corona augmenten. (Gay, 2011)

Aquest procés, en molts casos s'ha justificat dient que la població jove que viu a la primera i la segona corona a l'hora d'emancipar-se retornen a la ciutat central per motius d'accés a lloc d'estudis i de treball. D'altra banda, població adulta que en el seu moment va abandonar la ciutat retornen durant la seva vellesa, on hi ha major accessibilitat als serveis i les necessitats de mobilitat son menors. (Nel·lo, 2004)

Tot i els canvis mostrats en el paràgraf anterior, en aquells anys el saldo migratori entre la ciutat de Barcelona i la seva regió continuava sent negatiu. Així doncs, l'augment de població al municipi va ser determinat principalment, per l'arribada important de migració internacional. (Gay, 2011)

GRÀFIC 1

1. Evolució de la població a Barcelona, AMB i província. 1991-2017.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT, www.amb.cat i Ajuntament de Barcelona. Cens de població (1991). Padró continu de la població (1996-2017).

Si explotem les dades de població pels àmbits de Barcelona, Àrea Metropolitana i Província, en el període entre l'any 1991 i l'any 2017. Podem observar una corroboració de la informació exposada anteriorment, on s'explicava que al voltant de l'any 2000 la població de Barcelona va tocar fons. A partir d'aquella data, la població augmenta lleugerament fins a estancar-se.

Pel que fa a l'àmbit de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, l'evolució és força similar a la ciutat de Barcelona. Tot i que l'augment poblacional és lleugerament superior al de la ciutat comtal. En canvi, l'evolució de la població en el conjunt de la província de Barcelona és força diferenciada als altres dos àmbits. Al conjunt de la província l'augment poblacional en el període estudiat és molt més important que als altres espais estudiats.

TAULA 1

1. Evolució de la població i taxa de variació a Barcelona, AMB i província. 1996-2017.

	Població				
	1996	2001	2006	2011	2017
BCN	1.508.805	1.505.325	1.605.602	1.615.448	1.620.809
AMB	2.919.610	2.936.563	3.161.081	3.220.475	3.247.281
PROV	4.628.277	4.804.606	5.309.404	5.529.099	5.576.037
	Taxa de Variació				
	1996	2001	2006	2011	2017
BCN	-8,20%	-0,23%	6,66%	0,61%	0,33%
AMB	-4,23%	0,58%	7,65%	1,88%	0,83%
PROV	-0,56%	3,81%	10,51%	4,14%	0,85%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT, www.amb.cat i Ajuntament de Barcelona. Cens de població (1991). Padró continu de la població (1996-2017).

En quant aquesta taula d'elaboració pròpia, podem observar l'evolució de la població dels tres àmbits estudiats (Barcelona, Àrea Metropolitana i província) i també la taxa de variació de la població pels diferents àmbits, és a dir, el percentatge de població que ha variat respecte el quinquenni anterior.

Si ens focalitzem en les dades obtingudes, la taxa de variació reafirma el gràfic anterior on es mostrava l'evolució de la població. A l'any 1996 es produeix un descens de població en les tres zones, tot i que on és més accentuada és a la ciutat de Barcelona. A partir d'aquí la població augmenta en els tres espais, però on augmenta de manera més important és a

la província de Barcelona. En aquesta època la ciutat de Barcelona es manté a la segona etapa, és a dir la suburbanització. Es combinen unes migracions residencials amb l'arribada de població estrangera. Per això, tot i que es manté a la segona etapa, la població de Barcelona augmenta, gràcies a l'arribada de població estrangera.

5.2 Comparació amb altres àmbits

Si comparem l'evolució de Barcelona respecte altres indrets fora de l'estat espanyol, veiem que hi ha forces diferències. La comparativa s'ha realitzat amb ciutats i països Europeus i agafant el llibre de Paul Cheshire com a punt de partida. (Cheshire, 1995)

La situació dels països del nord d'Europa, més rics en comparació amb els països del sud. Va comportar que s'iniciés la suburbanització molt abans que els països mediterranis, durant els anys 50 del segle passat. La millor condició econòmica, va tenir una gran incidència en aquest flux migratori precoç. Circumstàncies com tenir en propietat privada, cada família, un cotxe més aviat que altres països i el ràpid desenvolupament del transport públic inter-regional va permetre que la població pogués emigrar a les perifèries de les ciutats.

A més, també hi havia altres motius econòmics per la descentralització, ja que en les zones suburbanes el preu de la terra era més barat i la mà d'obra també. Així doncs, moltes empreses es van descentralitzar, comportant que part important de la població també sortís dels centres de les ciutats.

Tot això però va anar canviant amb el temps, l'augment del sector dels serveis en detriment del sector industrial, més ubicat en els espais centrals que perifèrics va ser un factor important. També altres factors econòmics, com una millora de la equitat i distribució de la riquesa de la població, ciutats més agradables per viure-hi, una millora del transport públic, la major seguretat urbana, etc. (Cheshire, 1995)

En el canvi de fluxos, també va tenir importància el canvi d'estructura familiar. Durant els anys 50 i 60, les famílies es caracteritzaven per està composades per una parella i varis fills, i només un de la parella era el sustentador de la família, és a dir, era l'únic que generava ingressos per la llar, en aquell cas l'home. Amb els anys, aquesta situació varia, les dones entren en el mercat laboral i d'altra banda augmenten les llars unifamiliars. Aquests canvis fan variar els costos de viatge i l'accés a oportunitats del mercat laboral. (Cheshire, 1995)

Resumidament, durant els anys 80 canvia el patró. En els països del nord d'Europa, varia la tendència de les últimes tres dècades. La proporció de nuclis urbans va augmentar bruscament, passant del 22% als anys 70 al 47% als anys 80. (Cheshire, 1995) D'altra banda a França i al nord d'Itàlia hi ha un petit augment dels nuclis urbans. Només les regions urbanes del sud d'Europa mantenen la tendència de descentralització.

Així doncs, si comparem la Regió Metropolitana de Barcelona amb països del nord d'Europa, es pot observar que la tendència és similar però varia amb el temps. Els països nord europeus tenen una evolució molt més prematura que la Regió de Barcelona. Aquestes diferències són provocades pel diferent desenvolupament econòmic del nord amb el sud.

Si ens centrem en una comparativa en àmbit estatal, es pot observar que les variacions de fluxos entre els diferents nuclis urbans no són tan destacades com les comparacions d'àmbit europeu, però sí que hi ha petites variacions depenent del nucli urbà.

En els anys 50 i 60 les grans ciutats espanyoles augmenten de població. No és fins l'inici de la segona etapa, la descentralització, que es veuen les primeres variacions. Ciutats com València i Sevilla tenen una evolució més lenta i d'intensitat menor. Durant el quinquenni 1991-1996 els dos nuclis esmentats començaven a estancar-se o a retrocedir.

A partir dels anys 90 i principis del 2000 és quan s'observen més canvis, tot i que es manté a la segona etapa. Mentre Barcelona va començar a augmentar la població, altres municipis com València, Màlaga i Sevilla continuaven perdent població. A partir de l'any 1999 València torna a augmentar la població, però ciutats com Sevilla i Bilbao es mantenen estancades en el seu creixement.

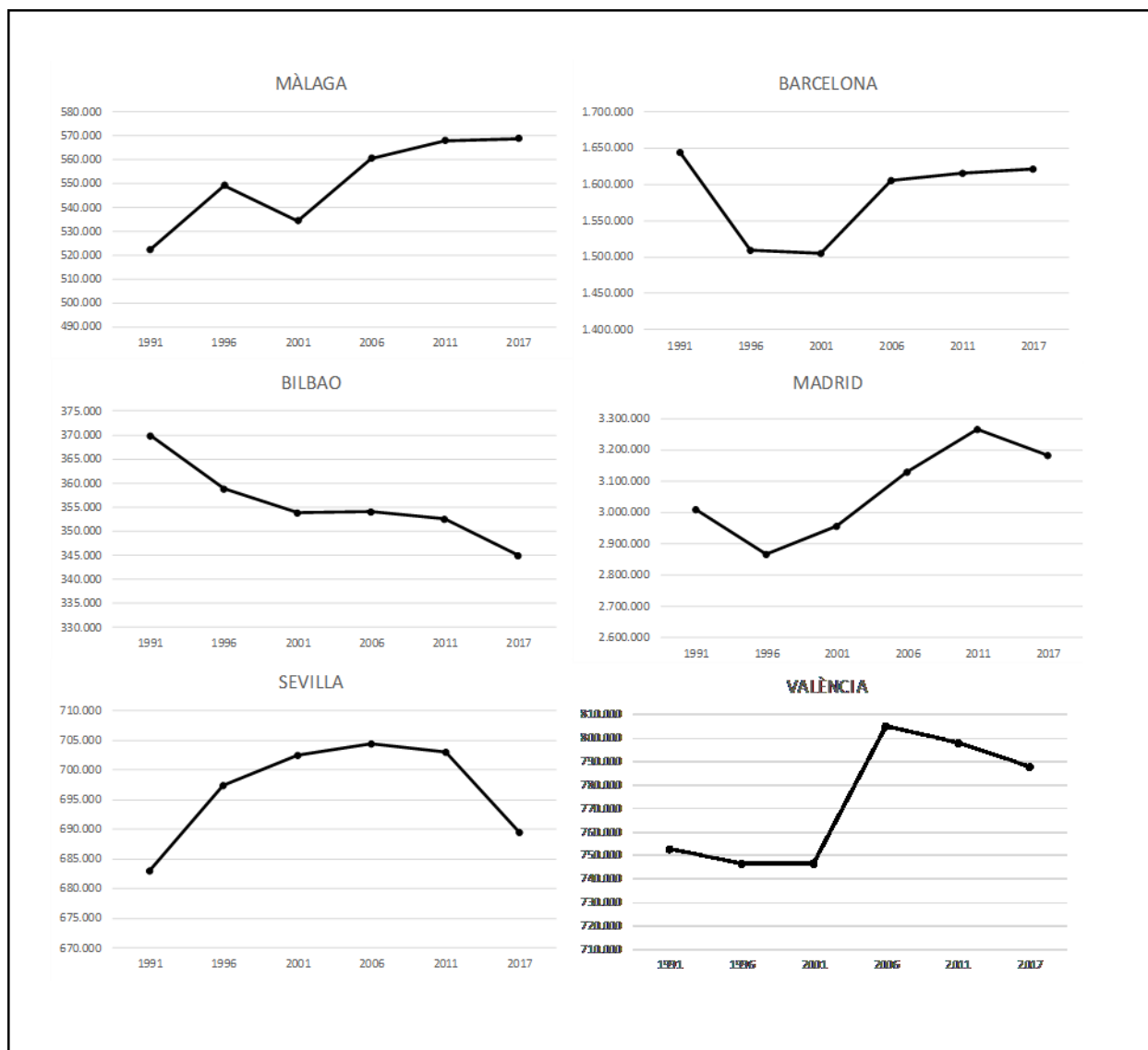
Així doncs, l'evolució de les ciutats espanyoles té diferències evolutives entre elles. Tot i que es situen en el mateix context econòmic, hi ha petites variacions, sobretot entre les principals ciutats (Madrid i Barcelona) i les altres ciutats importants del país (Sevilla, València, Bilbao...). En les grans ciutats l'evolució dels fluxos migratoris ha sigut més ràpida que les altres àrees urbanes importants del país.

Si ens centrem en els últims anys estudiats en la figura, l'evolució és força heterogènia. La majoria de ciutats importants van augmentar la població a principis del 2000, però ja entrant en la segona dècada dels 2000, hi ha diferents evolucions depenent de la ciutat. Ciutats com València, Sevilla o Madrid ha disminuït la població en els últims anys. En

canvi, a Màlaga continua augmentant la població lleugerament i a Barcelona s'ha estancat. D'altra banda, el cas més diferent respecte a les altres ciutats és l'evolució de la població de la ciutat de Bilbao, on la població no ha parat de disminuir des dels inicis dels 90.

GRÀFIC 2

2. Evolució de la població en les principals ciutats espanyoles. 1991-2017.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE . Cens de població (1991). Padró continu de la població (1996-2017).

6. Dades i discussions

Aquest és l'apartat central del treball on es mostraran les diferents dades extretes de l'IDESCAT i fonts municipals. A partir d'aquestes dades, s'han realitzat gràfics per mostrar millor els resultats obtinguts.

Per una banda s'analitzaran les migracions de cada municipi dins de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Exposant les altes i baixes, les altes i baixes per edats i també les altes i baixes per àmbits. Amb aquestes dades podrem mostrar l'evolució de les altes i baixes dels diferents municipis, sabent quins municipis tenen un creixement demogràfic respecte els altres municipis de la AMB i quins tenen un creixement negatiu. A més, aquests fluxos migratoris també seran dividits per edats, mostrant quines edats tenen més migracions als municipis i també per àmbits, exposant d'on procedeixen els fluxos migratoris.

Per altra banda, s'ha realitzat la taxa residencial municipal, és a dir, el percentatge de població que canvia de residència que es queda en el mateix municipi. Aquestes dades s'han extret a partir de fonts municipals de cada ajuntament. Aquestes fonts d'informació no estaven disponibles a tots els ajuntaments. Per tant, no s'han obtingut les xifres de tots els municipis. Com la mostra no era molt àmplia, també s'han agafat dades de municipis de la Regió Metropolitana de Barcelona.

Així doncs, en aquest apartat es vol exposar la mobilitat residencial ,principalment dins de l'àmbit de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, tant dins dels municipis com la relació entre ells i utilitzant variables com l'edat i els diferents àmbits de procedència. A partir dels resultats mostrats en els gràfics podrem extreure conclusions sobre l'evolució de la mobilitat residencial que exposarem més endavant.

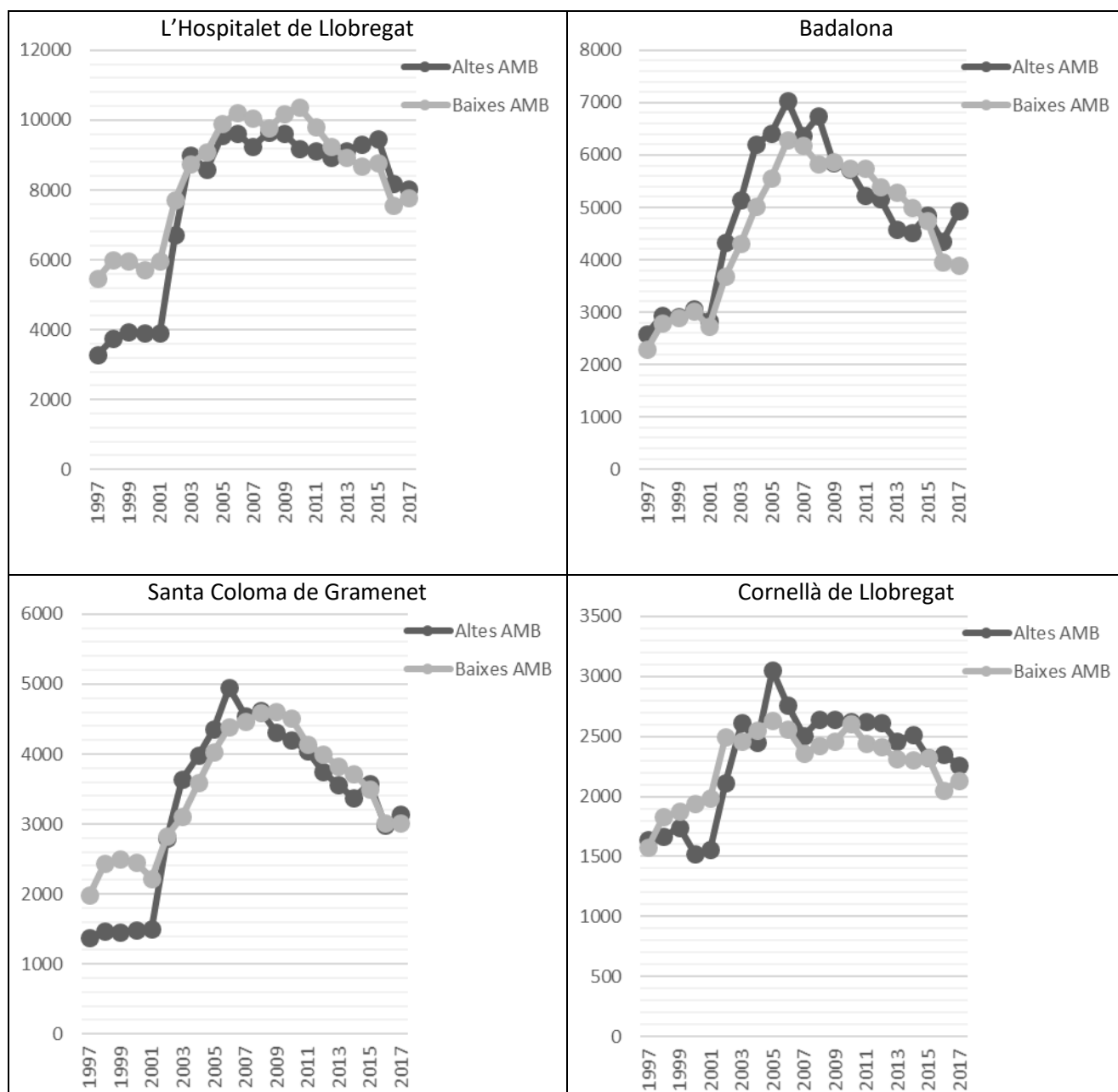
6.1 Migracions AMB

6.1.1 Altes i baixes

En aquest punt, s'exposaran diferents municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona amb les seves corresponents altes i baixes dins de la AMB. Per tal de poder extreure unes conclusions i uns perquè de les característiques en la mobilitat residencial que tenen aquests municipis, s'han agrupat els municipis per diferents trets en comú que tenen entre ells, com ara població, ubicació, renda mitjana...

GRÀFIC 3

Municipis dels més poblats de la AMB i amb menor renda

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

En aquest primer gràfic, s'han agrupat municipis d'un mateix context socioeconòmic i demogràfic. És a dir, municipis dels més poblats de l'Àrea i la renda per sota de la mitjana. Sense contar la ciutat de Barcelona, que té una població força major a aquests municipis, són de les ciutats amb més habitants de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. També mencionar que una altra ciutat amb una població important dins de la AMB, com és Sant

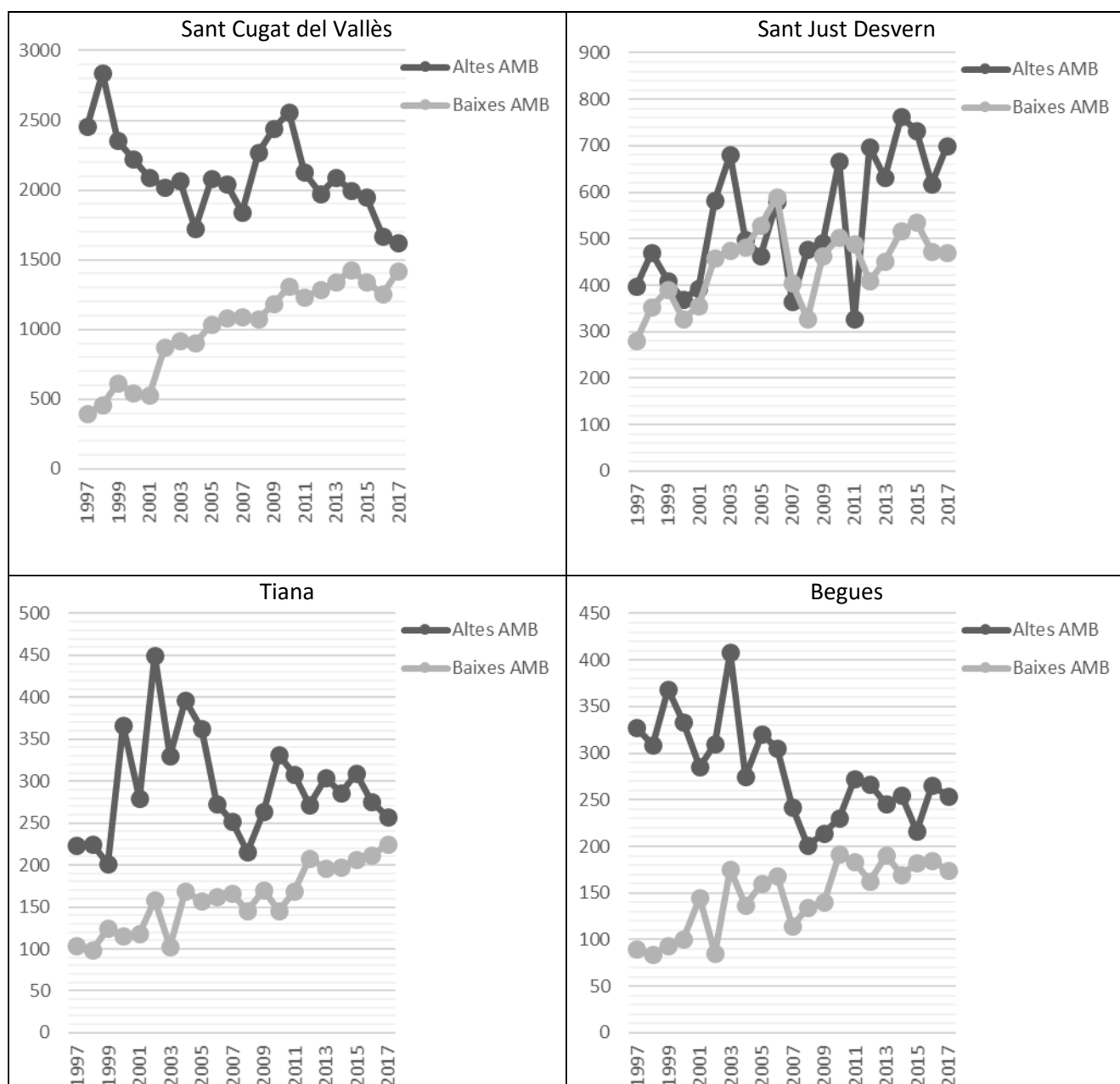
Cugat, no s'ha inclòs en aquest gràfic, perquè pertany en un context socioeconòmic diferent amb una renda familiar molt superior als municipis representats.

Si ens centrem en el gràfic, es pot observar que l'evolució, de l'any 1997 al 2017, de les altes i les baixes amb la AMB dels diferents municipis representats és força semblant. En trets generals, es pot observar que fins l'any 2001 hi havia més baixes que altes, en excepció del cas de Badalona on les altes i les baixes es movien en xifres molt semblants. A partir de l'any 2001 les dades d'altes i baixes van augmentar de manera molt important fins l'esclat de la crisi, al voltant de l'any 2008. A partir de llavors les altes i les baixes comencen a disminuir. Tot i que també hi ha diferències entre els municipis, Cornellà i l'Hospitalet de Llobregat tenen una evolució més estable. En canvi, Badalona i Santa Coloma de Gramenet sí que tenen una disminució més important.

Així doncs, aquests quatre municipis que tenen una demografia important i es situen en un context socioeconòmic semblant, tenen una evolució similar. Tot i que com es pot observar, tenen petites diferències entre ells.

GRÀFIC 4

Municipis amb la major renda familiar

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

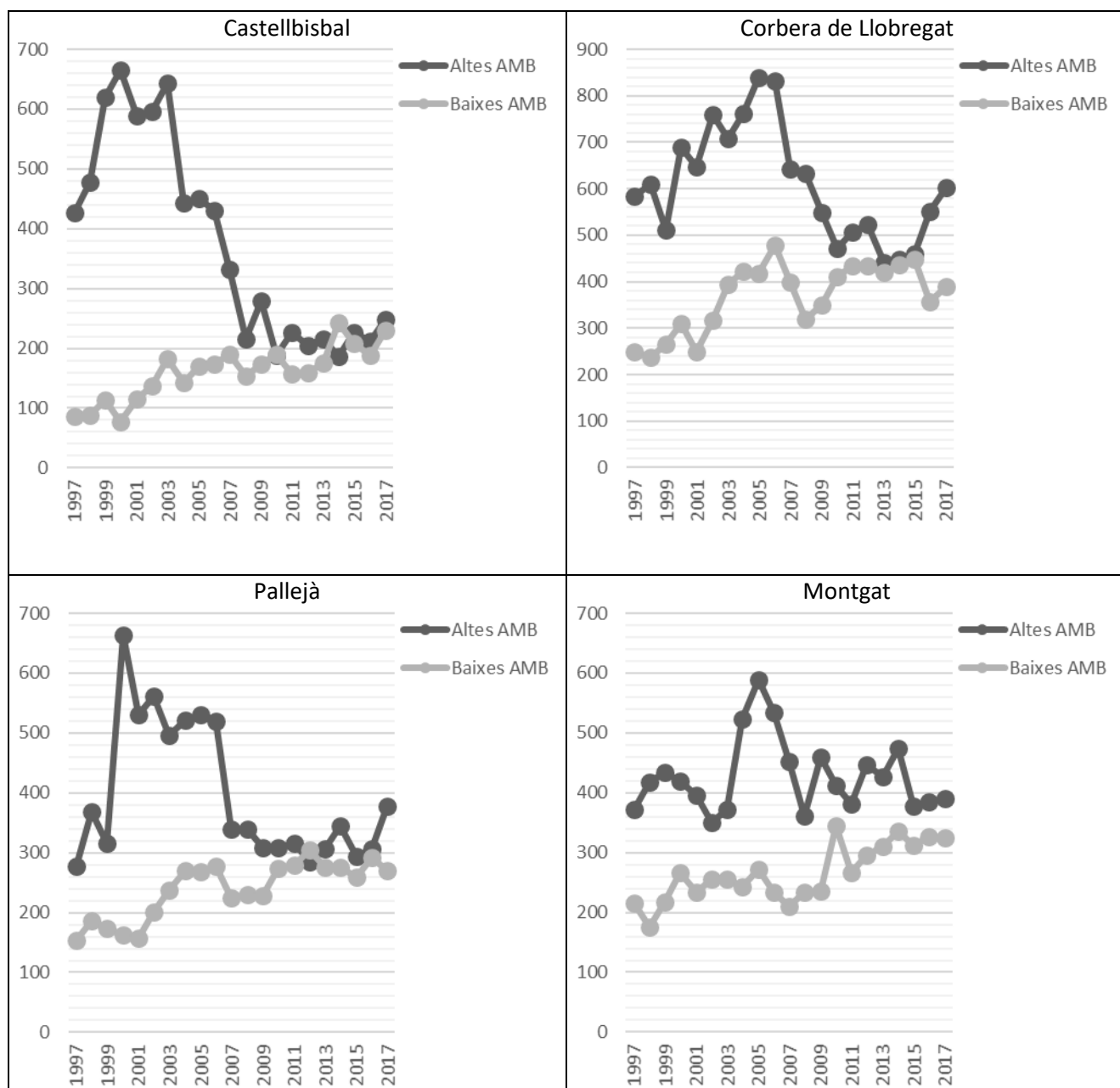
En aquest gràfic, es vol mostrar l'evolució de les altes i les baixes en relació amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona dels quatre municipis amb una Renda Familiar Disponible Bruta per habitant (IDESCAT, 2016) més alta dins de la AMB. Per tant, aquests quatre municipis estan en un context socioeconòmic similar. Tot i que tenen rentes semblants, els municipis tenen característiques diferents, com ara un nombre d'habitants diferents i ubicar-se en espais no contigus dins de la AMB.

Si ens centrem en el gràfic, es pot observar que tret de Sant Just Desvern, els altres municipis exposats tenen tendències similars. Tiana, Begues i Sant Cugat del Vallès durant els anys estudiats han tingut més altes que baixes per part de la AMB, tot i que en els últims anys les diferències s'han anat disminuint. Tiana i Begues ja van anar disminuint la diferència entre les altes i les baixes de manera irregular a partir de l'any 2009. En canvi, a Sant Cugat l'aproximació entre les altes i les baixes és molt més recent.

Pel que fa el cas de Sant Just Desvern, com ja s'ha avançat, és força diferenciat als altres casos exposats. La localitat ha mantingut una evolució molt irregular, on les altes i baixes s'han anat intercalant el paper predominant, tot i que normalment han tingut dades molt similars. Si ens centrem en els últims anys, hi ha un major nombre d'altes que de baixes.

GRÀFIC 5

Renda i població mitjana

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

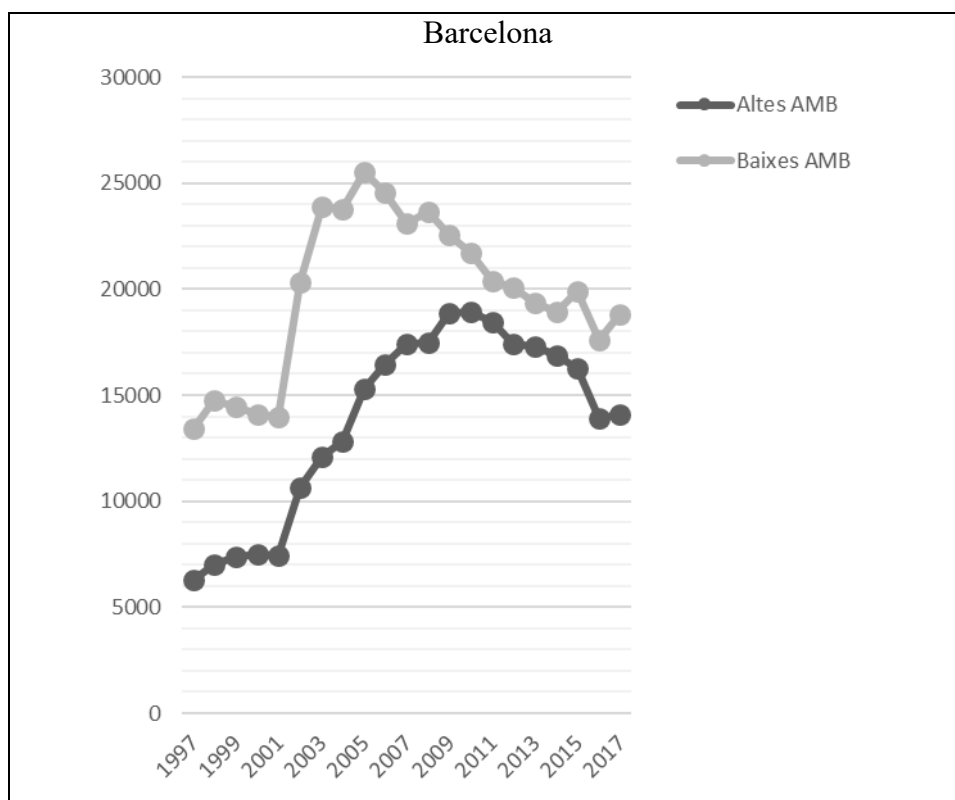
En aquest gràfic s'han agrupat municipis amb una població semblant, d'entre 10.000 i 14.000 habitants aproximadament (AMB, 2018) i amb una Renda Familiar Disponible Bruta (IDESCAT, 2016) per habitant força similar a la mitjana de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Les localitats representades es mouen entre 17,3 i 18,6 milers d'euros.

Si ens centrem en la figura, es pot observar que l'evolució dels quatre municipis es força similar, amb excepció de Montgat. En els altres tres municipis, les altes eren molt superior a les baixes fins als anys 2007-2009 aproximadament, on hi ha un descens molt accentuat de les altes i s'equiparen les altes i les baixes. En el cas de Castellbisbal es mantenen semblants les dades d'altes i baixes fins el dia d'avui, en canvi, en el cas de Corbera de Llobregat i Pallejà, les altes i baixes s'han tornat a distanciar en els últims anys. Localitats que s'ubiquen en espais molt propers.

Respecte, Montgat, que és el municipi més allunyat geogràficament dels altres tres, també manté unes dades més diferenciades respecte les altres localitats. En aquest cas, tot i que la diferència entre les altes i les baixes ha anat disminuint, les altes s'han mantingut superiors durant tot el període estudiat.

GRÀFIC 6

Altes i baixes Barcelona

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Per acabar aquest apartat, exposem el cas de la ciutat de Barcelona que és la ciutat més poblada amb gran diferència de l'àrea i el nucli a partir d'on es vertebra tot l'espai estudiat.

Si ens centrem en les dades mostrades, es pot observar que té una evolució totalment diferent als altres municipis de l'Àrea Metropolitana. Barcelona en tot el període estudiat té més baixes que altes en relació amb la AMB. Des de l'any 1997 fins el 2003 les diferències entre les altes i les baixes es mantenen molt estables. A partir de l'any 2003 les altes i les baixes comencen augmentar de forma destacada, tot i que a partir de l'any 2007 les altes comencen a descendir i les baixes continuen augmentant, és a dir que la diferència van disminuir. Aquesta tendència continua fins l'any 2015, quan les diferències han tornat a augmentar.

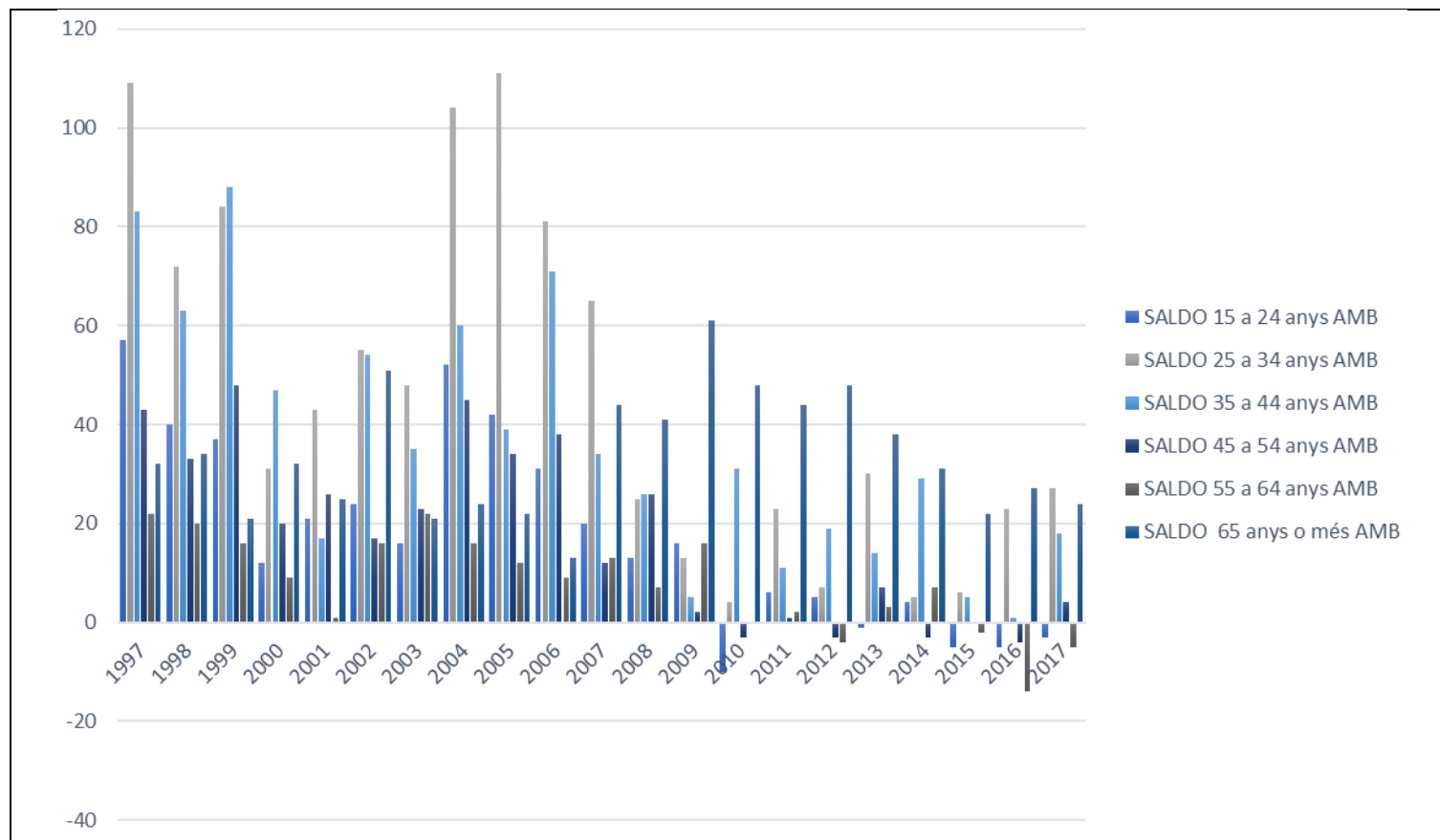
6.1.2. Altes i baixes per edats

En aquest apartat es mostra el saldo, entre altes i baixes, de la població en relació al conjunt de municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Aquest saldo diferenciat per diferents trams d'edat. Per així poder exposar quins son els trams d'edat amb major mobilitat residencial i quins menys i com han evolucionat des de l'any 1997 fins el 2017.

Per realitzar aquest punt, s'ha tingut de triar una mostra de les localitats, ja que exposar els 36 municipis de la AMB seria massa extens i poc sintètic. Per la tria dels municipis, s'ha volgut agafar una mostra el més transversal possible i que agafi el màxim de realitats possibles, escollint localitats de diferents ubicacions dins la AMB, diferent nombre d'habitants, variació en el nivell de renda familiar disponible bruta, etc...

GRÀFIC 7

Saldo per edats Cervelló

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

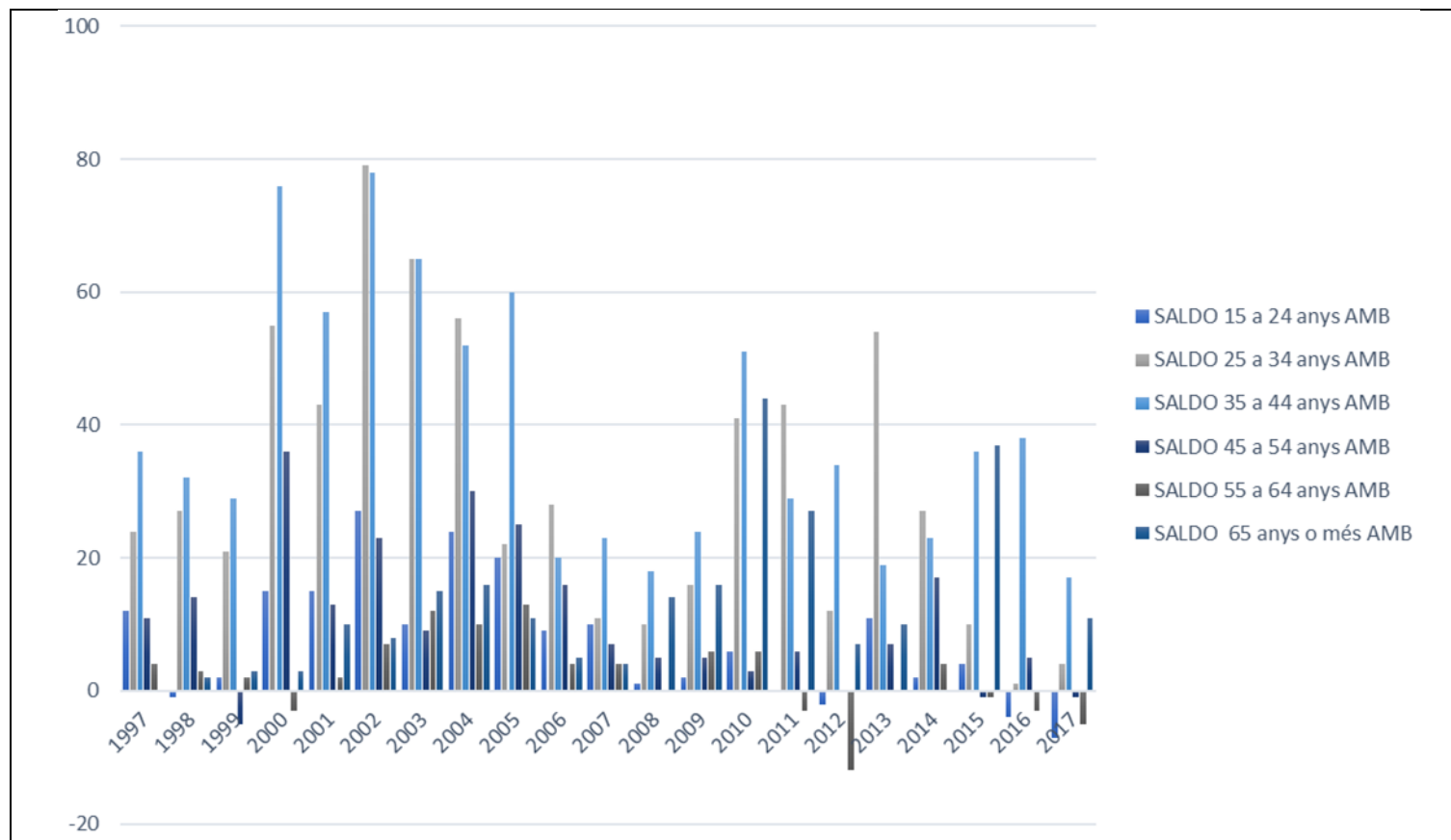
La primera figura a analitzar d'aquest apartat, pertany a la localitat de Cervelló. Aquest municipi està ubicat a la vessant del Llobregat dins l'Àrea Metropolitana de Barcelona, amb una població d'uns 8.861 habitants (AMB, 2018) i una Renda Familiar Disponible Bruta de 20,3 milers d'euros (IDESCAT, 2016). Així doncs, observant les dades es tracta d'un municipi força petit en relació el nombre d'habitants i amb una renda superior a la mitjana de Catalunya i la mitjana de la AMB.

Si ens centrem pròpiament amb el gràfic, podem observar que les dades han anat variant durant els anys estudiats (1997-2017). El primer que cal destacar és que el saldo ha passat de ser molt positiu, sobretot en dos trams destacats, entre el 1997 i el 1999 i entre el 2004 i el 2007; ha ser positiu, però de manera no tant destacada, tendència que s'ha anat aguditzant els últims anys.

Per altra banda, si ens focalitzem amb els trams d'edat, també es poden observar força diferències al llarg dels anys. A finals dels anys 90 i principis del 2000, on el saldo és més positiu, els trams d'edat on hi ha un major augment són el tram de 25 a 34 anys seguit del tram de 35 a 44 anys. En canvi, a partir de l'any 2007 hi ha un canvi de tendència molt clar, el saldo no és tan positiu com a èpoques anterior i, a més, el tram més destacat passa a ser el de 65 anys o més. És a dir, que es modifiquen els patrons de manera molt important.

GRÀFIC 8

Saldo per edats Tiana

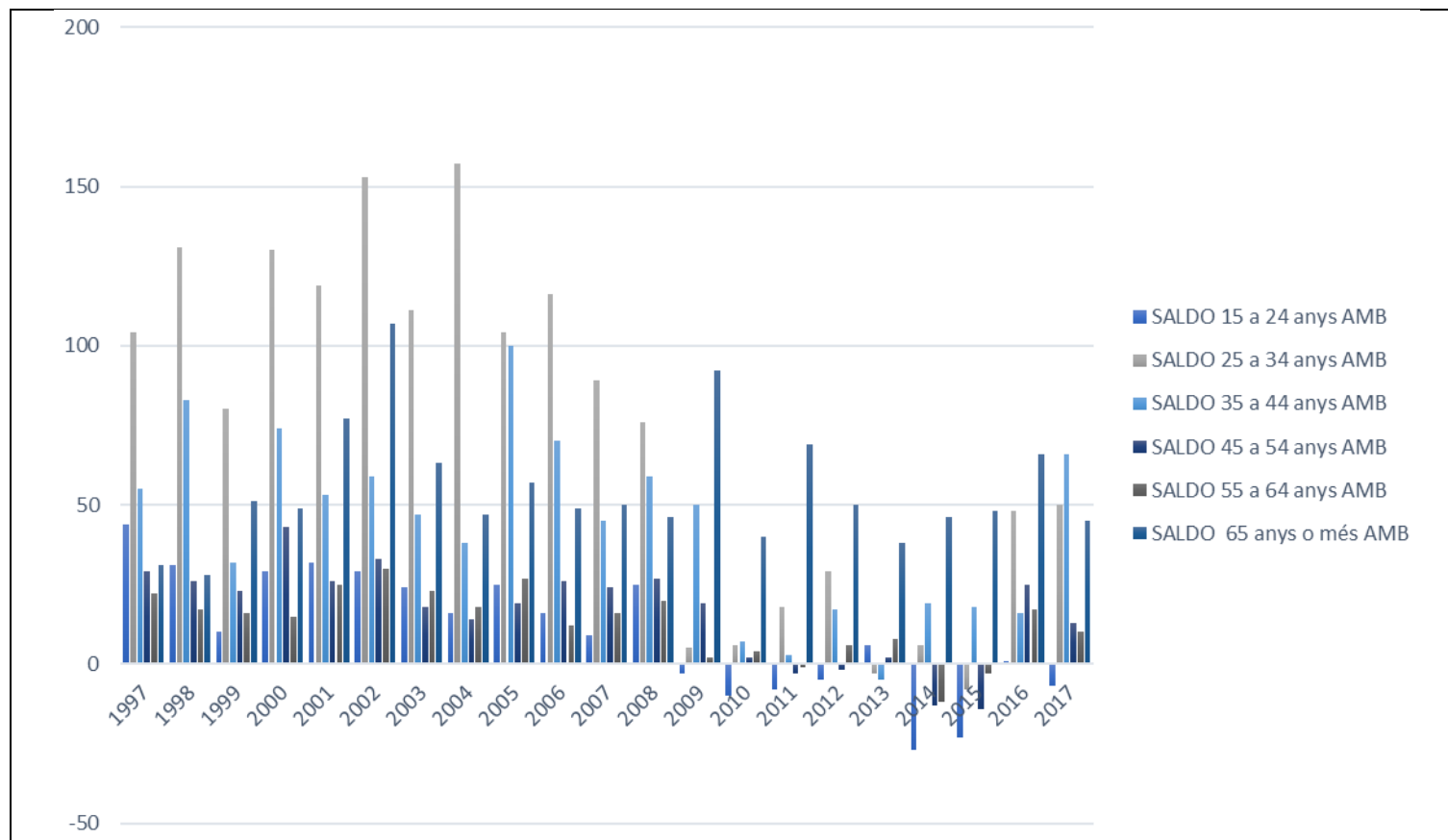
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

En aquesta figura es mostra el municipi de Tiana, localitat que es situa a la comarca del Maresme. Tiana, dins de l'Àrea Metropolitana de Barcelona destaca per ser un dels municipis amb un nivell de renda familiar disponible bruta més alt, amb un 23,3 milers d'euros (IDESCAT, 2016), molt allunyat de la mitjana de Catalunya de 17 milers d'euros. També dir, que té una població d'uns 8.853 persones (AMB, 2018), un nombre d'habitants molt semblant al primer municipi representat de l'apartat, és a dir, Cervelló.

Si ens centrem pròpiament amb el gràfic, es pot observar que la localitat ha mantingut un saldo positiu durant el període estudiat., amb dos trams destacats, el comprès entre el 2001 i el 2005 sobretot, i també el d'entre 2010 i 2016. Pel que fa, les diferents franges d'edat, fins l'any 2004 hi havia una tendència força homogènia. Les franges d'edat més destacades eren la d'entre 25 i 34 anys principalment, i també la franja de 35 a 44 anys. A partir de l'any 2005 però, l'evolució de les franges comença a ser més heterogènia, i depenent de l'any unes franges adquireixen més importància que d'altres. Algunes franges que han augmentat el seu saldo positiu en alguns dels últims anys, són les de les edats compreses entre 45 i 54 anys i també de 65 anys o més. En canvi, franges d'edat com la de 55 a 64 anys o la de 15 a 24 anys han obtingut un saldo inclús negatiu, depenent de l'any.

GRÀFIC 9

Saldo per edats Corbera de Llobregat

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

La següent gràfica ens mostra el municipi de Corbera de Llobregat. Localitat que es situa a la comarca del Baix Llobregat, amb una població d'uns 14.168 habitants (AMB, 2018). També dir que té una renda familiar disponible bruta d'uns 17,7 milers d'euros (IDESCAT, 2016), unes dades molt properes a la mitjana de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i també de Catalunya.

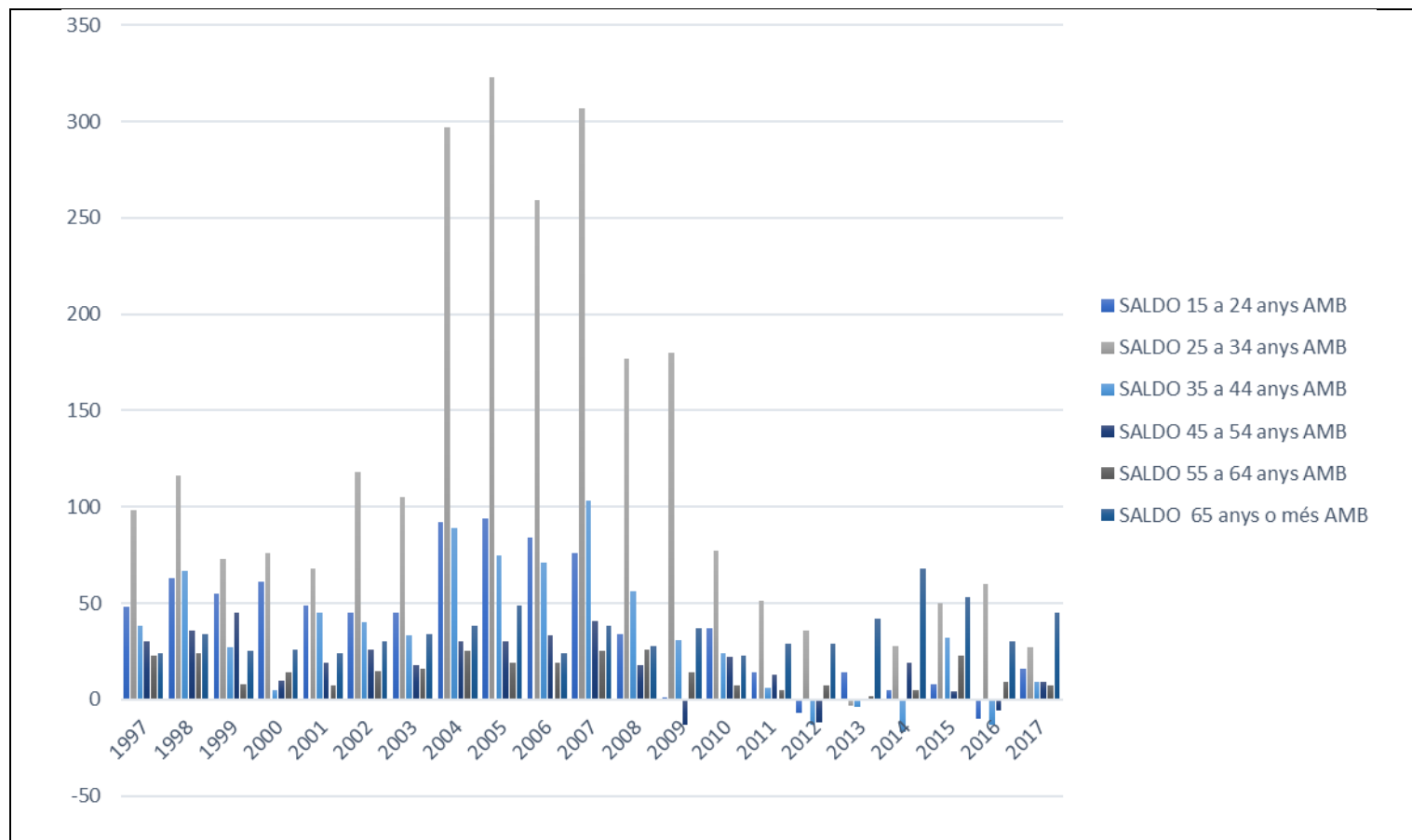
Si ens centrem en les xifres de les figures, des de l'any 1997 fins el 2008 el saldo és força positiu, a partir d'aquí hi ha un descens força pronunciat, amb un tram entre el 2010 i el 2011 on el saldo és escassament positiu i també un tram entre els anys 2014 i 2015 on el saldo és negatiu. En canvi, en els últims anys hi ha hagut una posterior recuperació, sobretot als anys 2016 i 2017.

En quant a les franges d'edat, es pot observar des de l'any 1997 fins el 2008 que la franja amb un saldo positiu més important és la que comprèn entre els 25 anys i 34 anys, però la segona franja predominant en aquest primers anys estudiats on el saldo és força positiu, se'l van intercalant dues franges diferents que són la que comprèn entre els 35 i 44 anys i la franja de 65 anys o més.

A partir de l'any 2008 el saldo positiu disminueix dràsticament, inclús durant els anys 2014 i 2015 el saldo és negatiu, tot i que ens els últims ha tornat augmentar.

GRÀFIC 10

Saldo per edats Barberà del Vallès

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

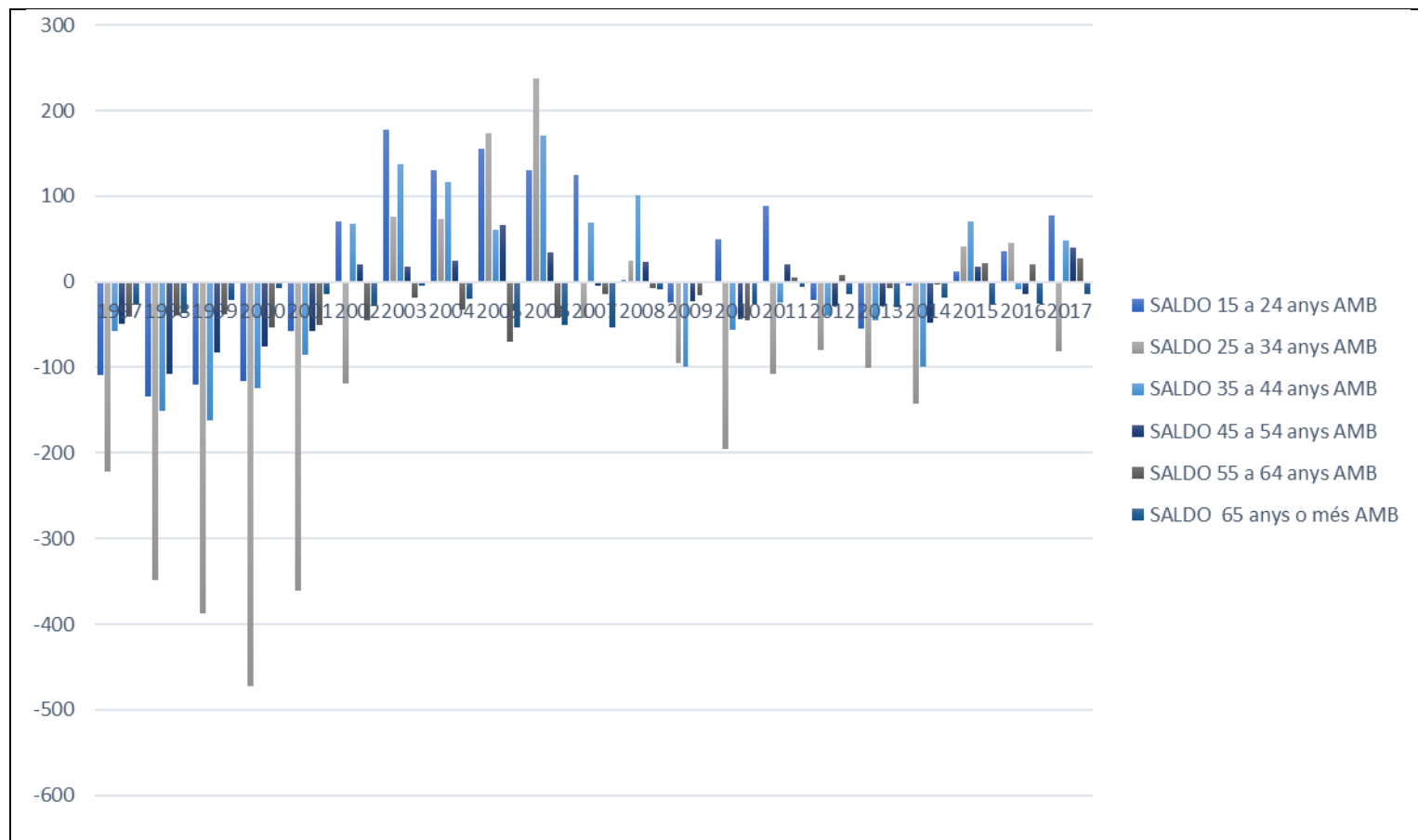
El gràfic 10 mostra la localitat de Barberà del Vallès. El municipi es situa a la part meridional de la comarca del Vallès Occidental, amb una població de 32.832 persones (AMB, 2018), un nombre d'habitants considerable però força allunyat de les ciutats amb més població dins de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Pel que fa la renda, la localitat té una renda familiar disponible bruta d'uns 16,6 milers d'euros (IDESCAT, 2016), una quantitat lleugerament inferior a la mitjana de la AMB i de Catalunya.

Si ens centrem pròpiament amb el gràfic, es pot observar que la figura es pot dividir la seva evolució en tres etapes diferenciades. Un primer tram que es situa des de l'any 1997 fins l'any 2003 on el saldo és positiu però de forma moderada. Una segona etapa, compresa entre l'any 2004 i 2009, on hi ha un canvi brusc i un creixement molt destacat del saldo positiu. Per últim, una tercera fase des de l'any 2010 al 2017 on el saldo disminueix dràsticament, es manté positiu però de manera més pròxima a zero.

Respecte a les franges d'edat, des de l'any 1997 fins l'any 2003, la franja entre els 25 i 34 anys és el tram més important, però força parell a altres franges com la de 15 a 24 i la de 35 a 44; però a partir de l'any 2004 fins l'any 2007 i en menor mesura, fins l'any 2009, el saldo positiu augmenta de manera molt important, sobretot el tram de 25 a 34 anys de manera molt diferenciada amb les altres franges. A partir de l'any 2009, el saldo disminueix de manera dràstica, sobretot, la franja de 25 a 34 anys. En els últims anys, sobretot entre l'any 2014 i 2017, altres trams adquireixen més importància, principalment la franja dels 65 anys o més.

GRÀFIC 11

Saldo per edats Santa Coloma de Gramenet

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

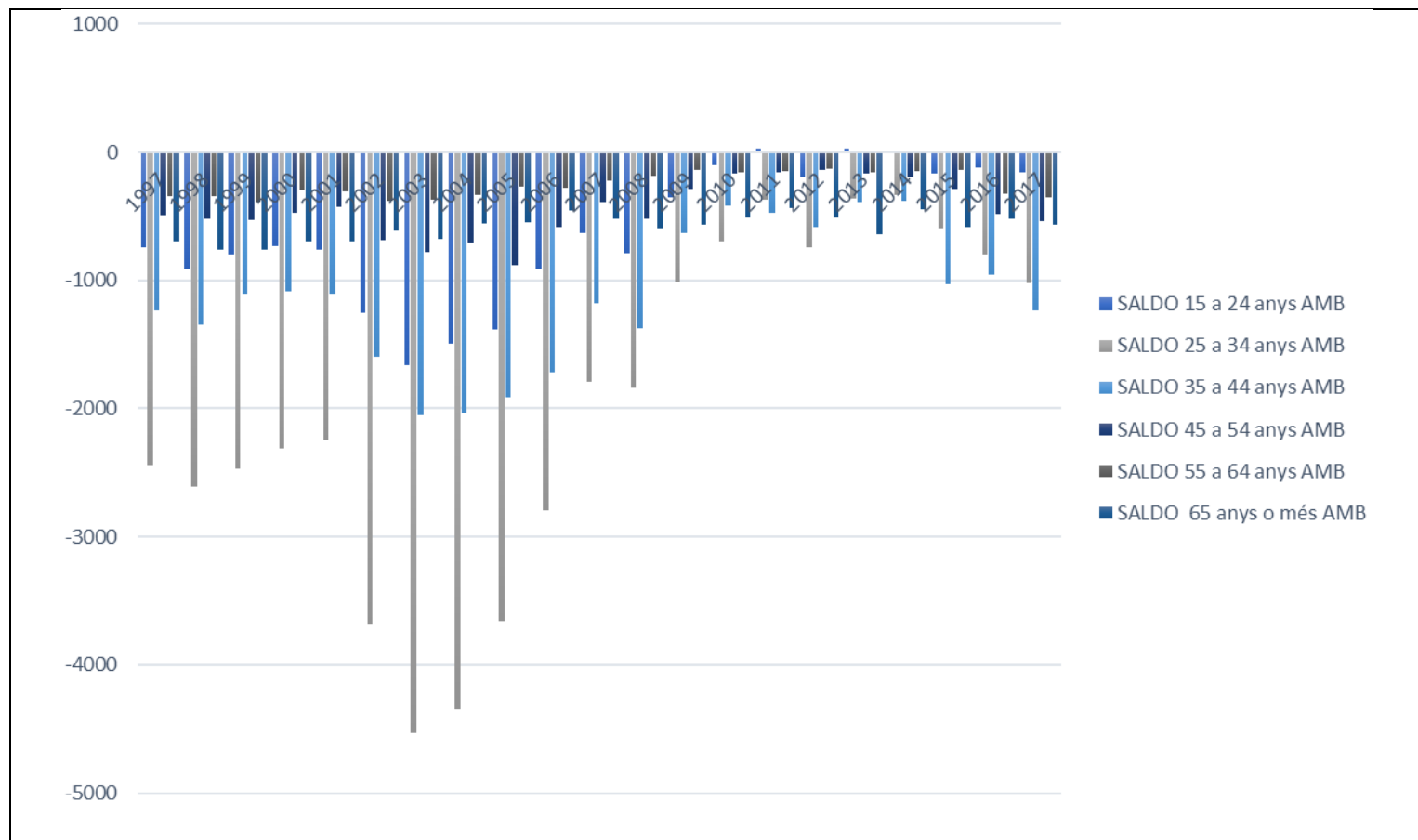
El pròxim gràfic mostra l'evolució del saldo en relació amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona per franges d'edat de la localitat de Santa Coloma de Gramenet. El municipi es situa al Barcelonès, al nord est de la comarca, vorejant el riu Besòs. La localitat té 117.153 habitants (AMB, 2018) i es situa com el quart municipi amb major població de la AMB, molt lluny però de Barcelona, la ciutat amb més habitants. A més, el municipi té una renda familiar disponible bruta d'uns 13,9 milers d'euros (IDESCAT, 2016), unes dades força inferiors a la mitjana de la AMB i de Catalunya, convertint-lo amb una de les localitats amb les xifres més baixes pel que fa a la renda de tota la AMB.

Si ens centrem pròpiament amb el gràfic, es pot observar que ha tingut una trajectòria força irregular en els anys estudiats, de l'any 1997 al 2017. Els primers anys, de l'any 1997 al 2001, el municipi té una relació negativa residencialment parlant, pel que fa els altres municipis de la AMB. A partir, de l'any 2003 al 2008 la localitat té un saldo positiu. A l'any 2009, però, torna a variar les tendències i el saldo torna a ser negatiu fins l'any 2014. Els últims anys estudiats, és a dir, en els anys 2015, 2016 i 2017 el saldo ha sigut majoritàriament positiu.

Respecte a les franges d'edat, també ha tingut una evolució força irregular, però si que hi hagut unes franges d'edat que han tingut més mobilitat residencial. La franja d'edat més destacada i que té més mobilitat residencial és la franja entre 25 i 34 anys; sobretot durant els anys que hi ha un saldo negatiu aquesta franja és la més destacada sent la que decreix més. En quant els trams d'edat amb saldos positius, hi ha modificacions destacades depenent l'any. El primer tram de saldo positiu, és a dir, entre els anys 2001 i 2007 hi ha tres franges destacades, que són la de 15 a 24 anys, 25 a 34 i 35 a 44. En canvi el segon tram entre 2015 i 2017, hi ha un comportament força diferenciat de les franges depenent de l'any, sense que ninguna destaquí especialment.

GRÀFIC 12

Saldo per edats Barcelona

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Per acabar aquest punt, il·lustrem el gràfic de la ciutat de Barcelona per franges d'edat en relació amb els altres municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Localitat amb 1.608.746 habitants (AMB, 2018) i amb una renda familiar bruta disponible de 20,7 milers d'euros (IDESCAT, 2016), una quantitat superior a la mitjana de la AMB i de Catalunya.

Respecte a la figura representada, es pot observar que té una evolució totalment diferent a altres municipis de la AMB. Durant tot el tram estudiant entre l'any 1997 i 2017 el saldo és negatiu, tot i que hi ha diferències considerables depenent dels anys. Als primers anys estudiats (1997 al 2001), el saldo és força negatiu tot i que a partir de l'any 2002 es produeix un canvi i de l'any 2002 al 2006 són els anys on el saldo és més negatiu. A partir de llavors el saldo negatiu torna a disminuir arribant entre el 2010 i 2013 els anys on és més pròxima zero, tot i que en els últims anys ha tornat augmentar.

En quant a les franges d'edat, des de l'any 1997 al 2008 la franja més destacada i que té un saldo negatiu més clara és la de les edats compreses entre 25 i 34 anys. Durant els anys on el saldo negatiu és més important, són els anys on la franja d'edat d'entre 25 a 34 anys destaca més. A partir, però, de l'any 2009 la importància del tram entre 25 i 34 disminueix, i en els últims anys la franja d'edat que té un saldo negatiu més destacat és la franja entre 35 i 44 anys.

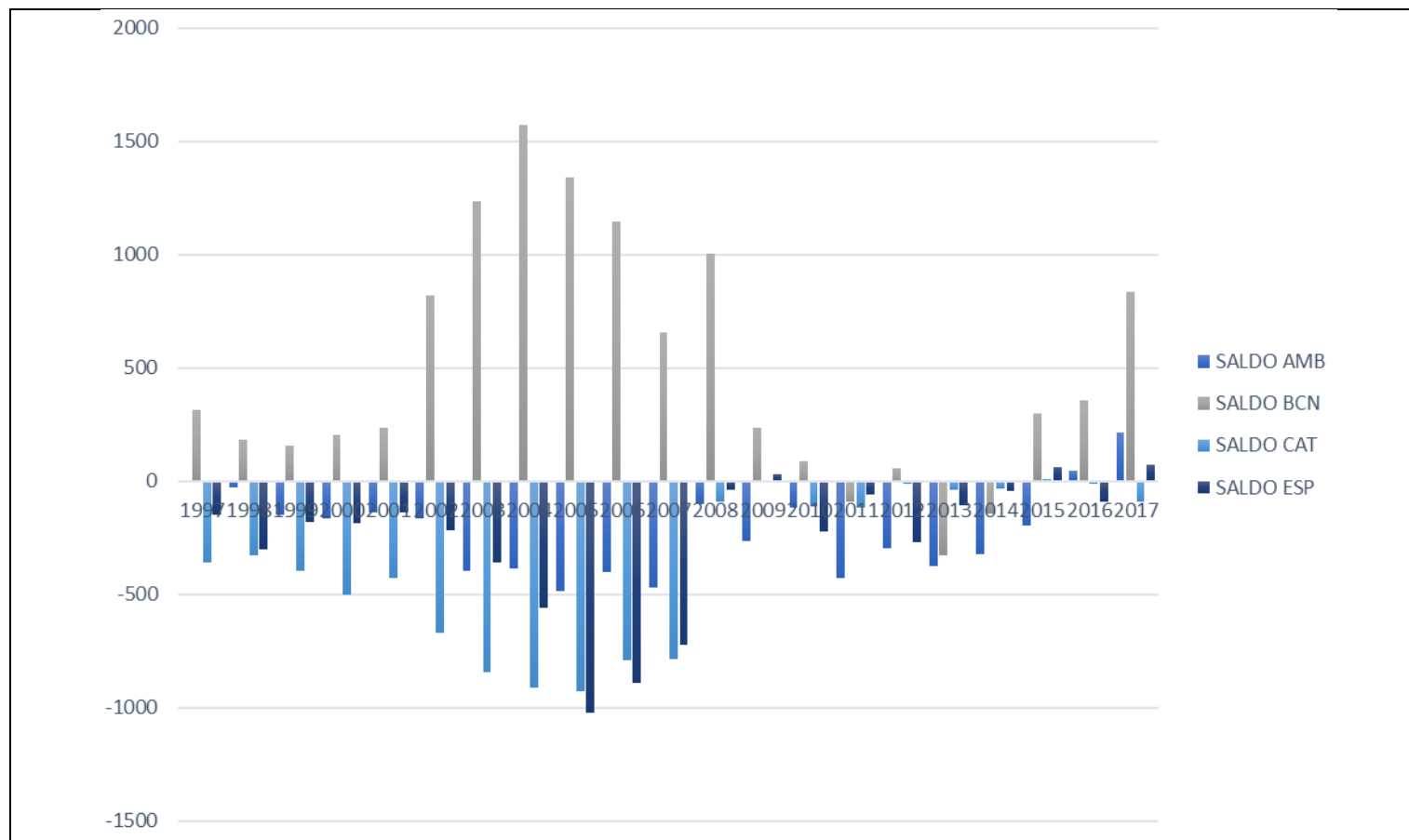
6.1.3. Altes i baixes per àmbits

En aquest punt, es mostra el saldo entre altes i baixes de la població, en relació al conjunt de municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Aquest saldo diferenciat en diferents orígens de la població, entre Barcelona, AMB, Catalunya i Espanya. Així doncs, es podrà observar quin saldo té certes localitats de la AMB respecte els diferents orígens que s'han esmentat anteriorment.

Com en l'apartat anterior, s'ha escollit una mostra de municipis per tal de representar les diferents realitats de la AMB. S'han escollit diferents municipis respecte l'apartat anterior, per tal de mostrar altres localitats amb diferents situacions, encara que molts municipis segueixen patrons similars. Tret de la ciutat de Barcelona que es torna a mostra perquè és la ciutat més important i l'eix que vertebrava tot l'àmbit estudiat.

GRÀFIC 13

Saldo per àmbits Badalona

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

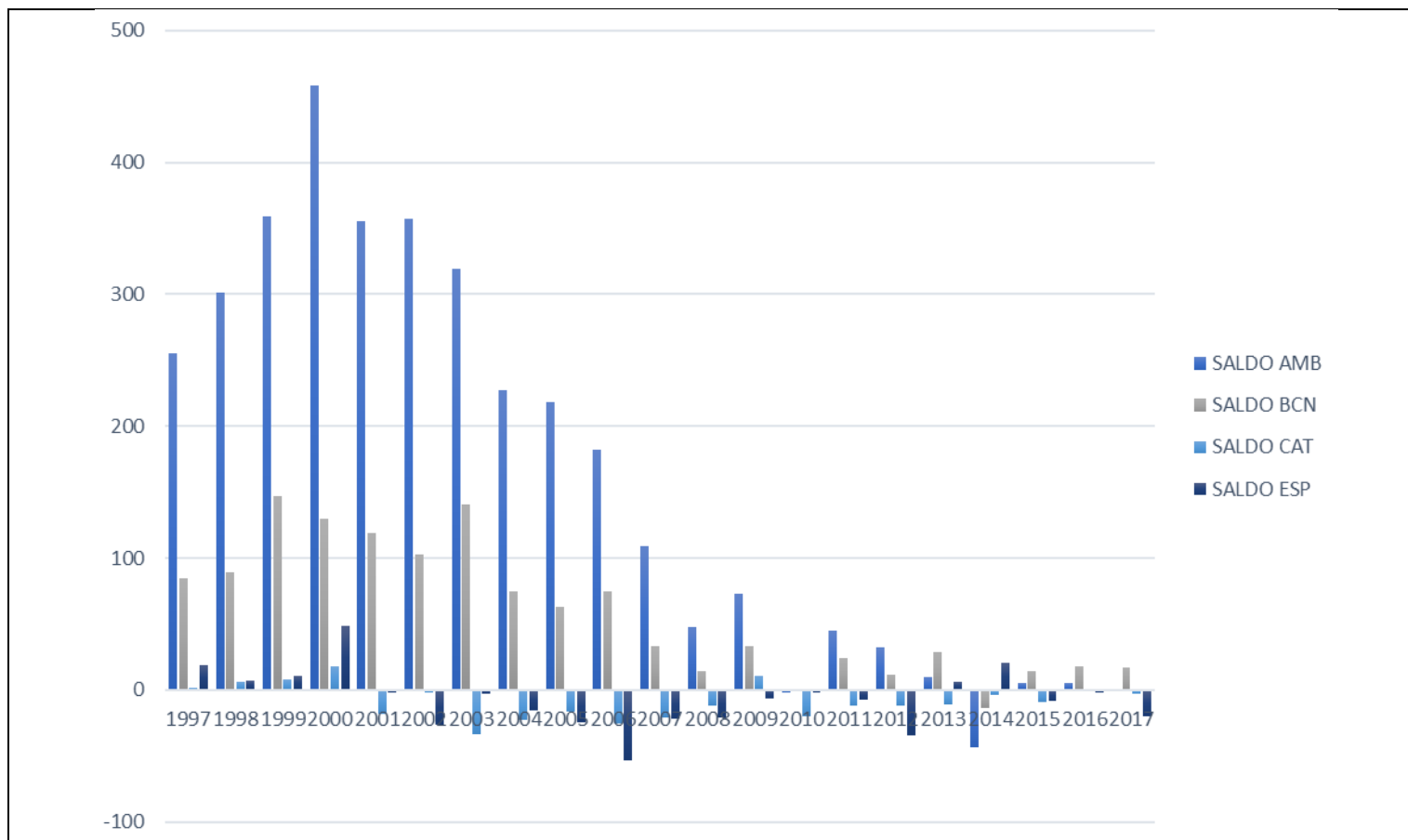
Badalona es situa al nord-est dins de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, pròxim al riu Besòs; amb una població de 215.634 habitants (AMB, 2018) és la tercera ciutat amb major població de tot el àmbit estudiat. A més, té una renda familiar disponible bruta d'uns 15,8 milers d'euros (IDESCAT, 2016), lleugerament inferior a la mitjana de la AMB i de Catalunya.

Respecte el gràfic, es pot observar que hi ha dos tipus de comportament diferenciat respecte els àmbits. Un per part de Barcelona on la relació que té amb Badalona durant la majoria dels anys estudiats hi té un saldo positiu, en canvi, els altres àmbits (AMB, Catalunya i Espanya) on la majoria dels anys Badalona té un saldo negatiu.

Si ens centrem, en l'evolució dels anys estudiats, es pot observar que hi ha hagut forces variacions al llarg dels anys. Durant els primers anys estudiats, entre l'any 1997 i 2001 els saldos són moderats. En canvi, a partir del 2002 fins l'any 2007, és l'època que els saldos es disparen més, d'una banda el saldo de Barcelona és quan és més positiu, i els saldos restants són més negatius. Però tot canvia a partir de l'any 2008 quan hi ha un canvi brusc de les dades exposades. A partir d'aquí el saldo positiu amb Barcelona desapareix i els altres saldos el tenen negatiu però de forma molt pròxima a zero. Per acabar, els últims anys el saldo de Barcelona ha tornat a ser positiu i d'altres també ho han sigut però de manera molt minsa, depenent de la franja i l'any. D'altra banda, els saldos negatius pràcticament han desaparegut.

GRÀFIC 14

Saldo per àmbits Castellbisbal

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

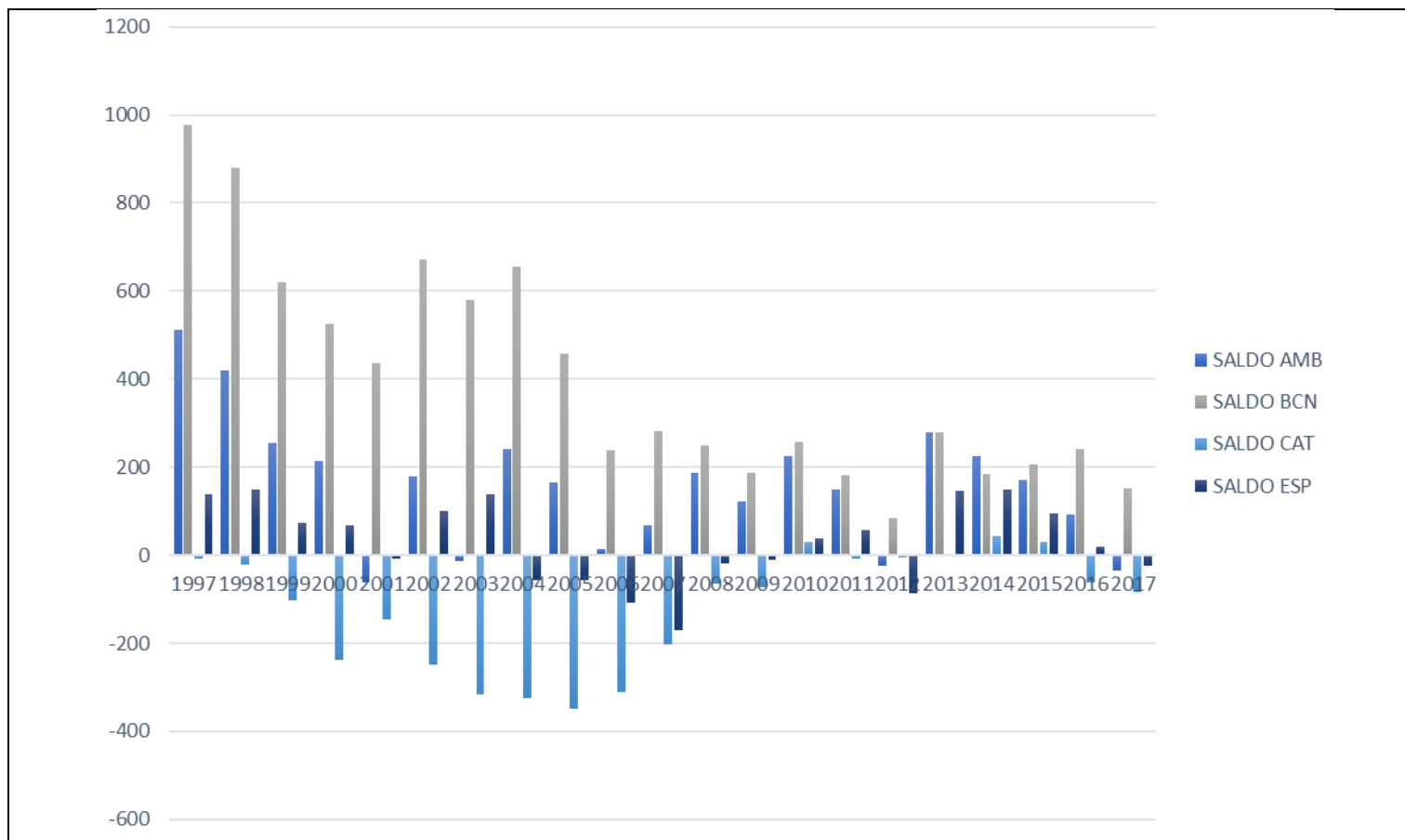
Castellbisbal és un municipi situat a la comarca del Vallès Occidental, molt proper a la comarca del Baix Llobregat i dins de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, s'emplaça al nord-oest d'aquest àmbit. La localitat té una població de 12.277 habitants (AMB, 2018). D'altra banda el municipi té una renda familiar disponible bruta de 17,3 milers d'euros (IDESCAT, 2016), xifres que el situen a la mitjana de la AMB.

Pel que fa el gràfic, es pot observar que el període estudiat, (1997-2017) hi ha dos trams ben diferenciats. Un de l'any 1997 a l'any 2009, on el saldo és força positiu, tot i que també hi ha diferències considerables depenent de l'any. I l'altre tram entre l'any 2010 i l'any 2017 on el saldo és molt més proper a zero, inclús sent negatiu a certs anys.

Respecte els orígens o destins de la població, durant l'any 1997 i 2009 l'origen més destacat on el saldo és més positiu és amb el de la AMB, tot i que el saldo amb Barcelona també és força destacat. En canvi, els altres saldos (Catalunya i Espanya) són molt propers a zero i en alguns anys negatius. En quant els anys compresos entre el 2010 i 2017, els saldos són molt propers a zero, sense que cap origen destaquí especialment.

GRÀFIC 15

Saldo per àmbits Castelldefels

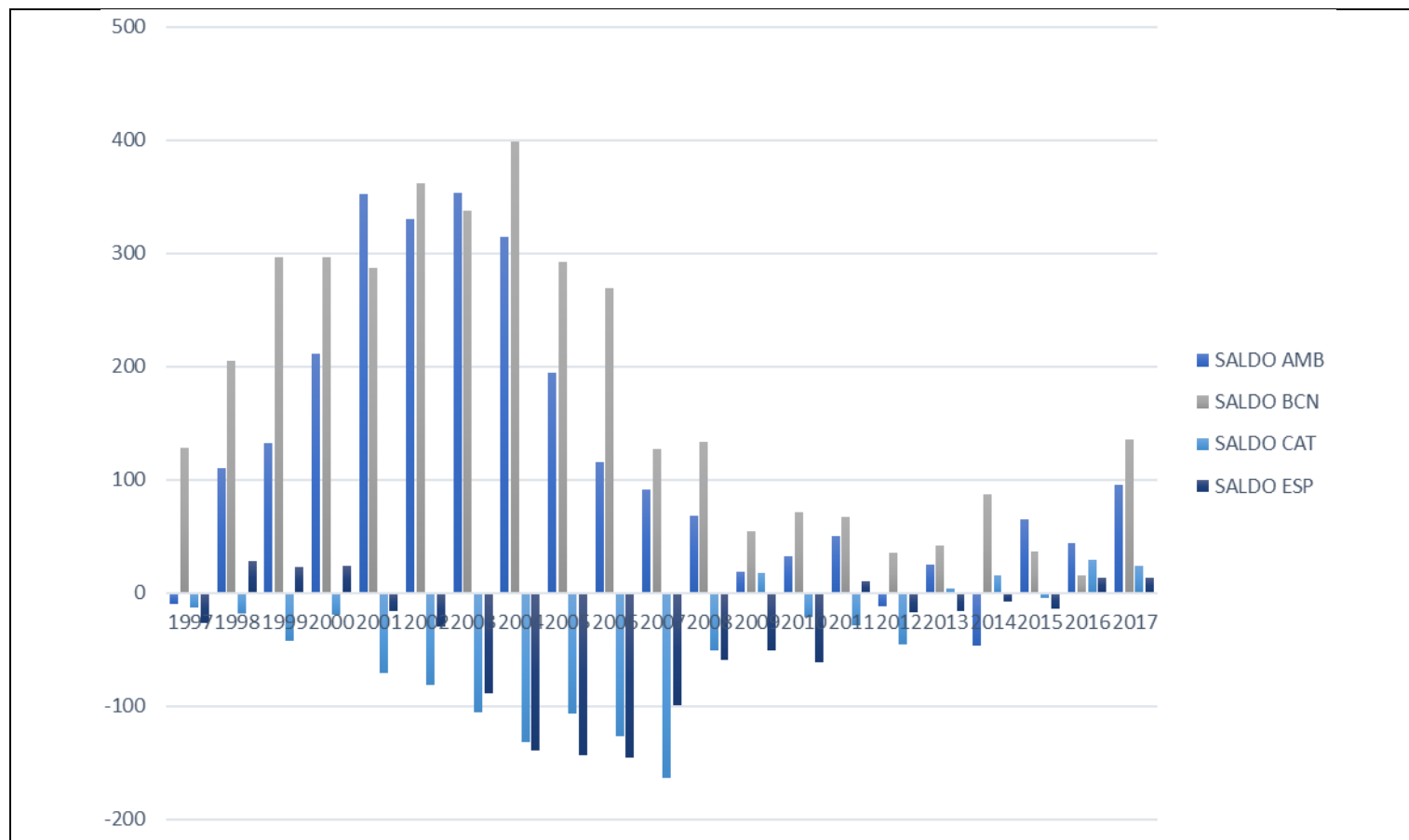
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Castelldefels és un municipi que s'ubica a la comarca del Baix Llobregat, municipi coster situat al sud de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. La localitat té 64.892 habitants (AMB, 2018), tot i que té un nombre d'habitants considerables, està força allunyat de les ciutats amb major població de la AMB. Pel que fa a la renda familiar bruta disponible, Castelldefels té 21,2 milers d'euros (IDESCAT, 2016), aquestes dades el situen com un dels municipis amb major renda de l'àmbit.

En quant el gràfic, es pot observar que hi ha forces diferències depenent de l'any, tot i que en tot el període estudiat el saldo és força positiu. Els dos primers anys (1997 i 1998) és quan els saldos són més positius i, a més, no hi cap saldo negatiu. A partir de l'any 1999 però, el saldo amb Catalunya i en alguns casos, amb Espanya és negatiu. En canvi, els àmbits de AMB i sobretot Barcelona, es mantenen positius. Aquesta tendència es manté fins l'any 2007. A partir de l'any 2008 els saldos negatius pràcticament desapareixen. D'altra banda els saldos positius no són tan importants com anys anteriors, aquesta dinàmica es manté fins l'últim any estudiat, que és el 2017.

GRÀFIC 16

Saldo per àmbits Ripollet

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

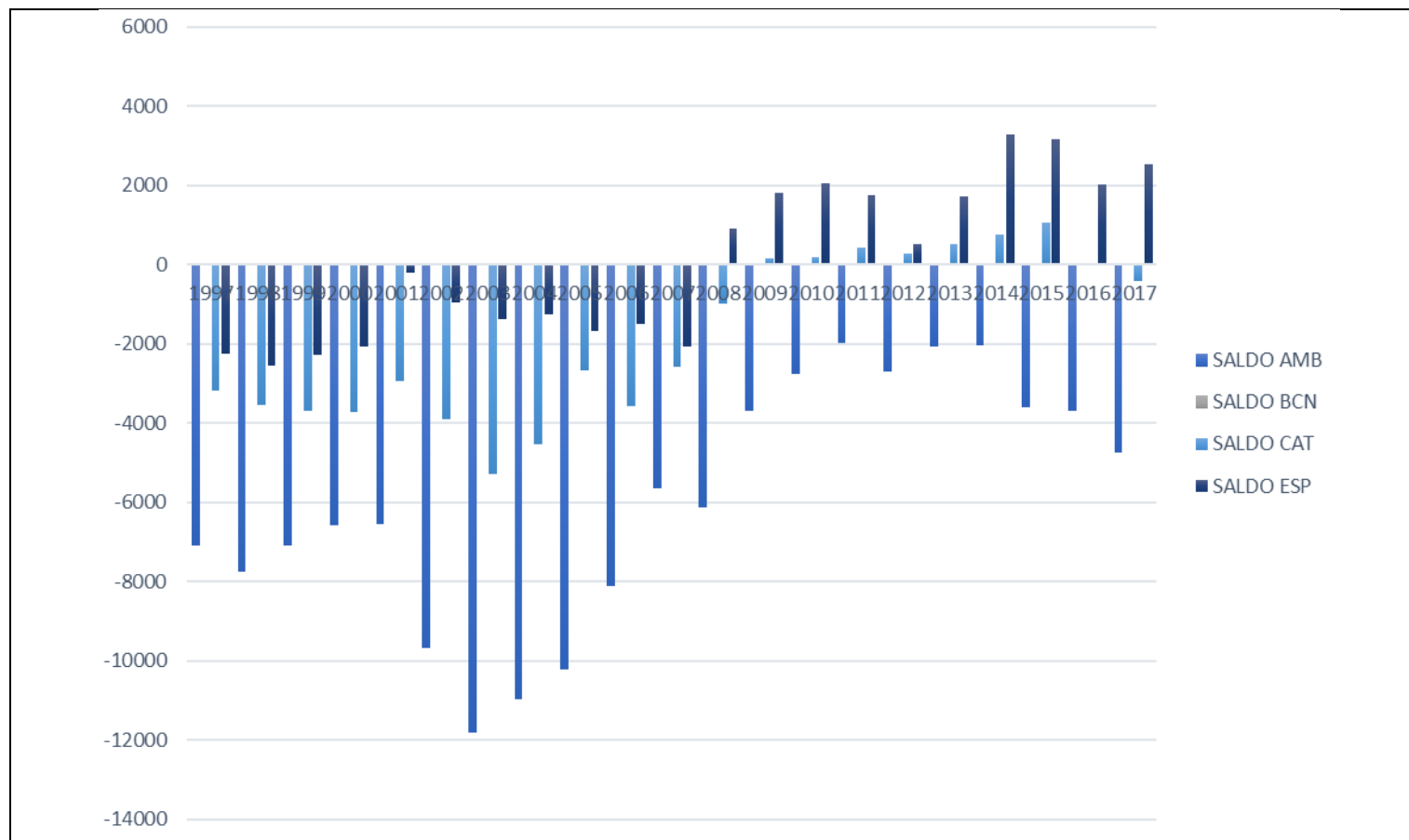
Ripollet és un municipi situat al Vallès Occidental, al nord de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i vorejat pel riu Ripoll. La localitat consta de 37.648 habitants (AMB, 2018), una població considerable però molt lluny de les poblacions amb major habitants de la AMB. A més, té una renda familiar bruta disponible de 15,4 milers d'euros (IDESCAT, 2016), unes dades que estan per sota la mitjana de Catalunya i la AMB.

Pel que fa el gràfic, es pot observar que els anys on s'assoleix saldos més positius, està comprès entre l'any 1999 i 2006. I en quant als anys on hi ha les franges amb saldos més negatiu són compresos entre l'any 2002 i 2008. Així doncs es pot observar, que en alguns anys coincideix les franges amb major saldo positiu i major saldo negatiu, depenent de l'àmbit. En canvi, a partir l'any 2009 totes les franges són més properes a zero, exceptuant l'últim any estudiat, el 2017, on el saldo positiu ha tornat a remuntar.

Respecte els diferents àmbits, les franges amb saldos més positius, sobretot en els anys compresos entre 1999 i 2008, són AMB i sobretot, Barcelona. Tot i que en alguns anys, hi ha hagut un saldo més positiu a la franja de la AMB que Barcelona. I en quant els negatius, hi ha dos franges predominants, que són l'àmbit de Catalunya i el d'Espanya.

GRÀFIC 17

Saldo per àmbits Barcelona

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

I per últim, en aquest punt, s'exposarà la ciutat de Barcelona. Com ja s'ha explicat anteriorment, aquesta localitat es mostra en tots els apartats perquè és la ciutat que és l'eix vertebrador de tota l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Si ens centrem en el gràfic, primer de tot dir que en aquest cas només hi ha tres franges, que són la AMB, Catalunya i Espanya. Barcelona com és lògic, desapareix, ja que seria el saldo amb relació ella mateixa, és a dir, zero.

Respecte les dades, es pot observar que la ciutat de Barcelona té una evolució durant els anys estudiats (1997-2017) molt diferent als altres municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Durant els primers anys estudiats, des del 1997 fins el 2008, totes les franges es situen amb saldos negatius; els anys on el saldo negatiu és més accentuat és durant els anys 2002 i 2006. A partir de l'any 2009 es produeix un gran canvi de tendència, època on augmenta els saldos positius i, d'altra banda, els saldos negatius disminueixen en gran mesura en comparació amb etapes anteriors. Aquesta tendència arriba fins l'últim any estudiat, és a dir, el 2017.

En quant a les franges, el saldo amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona es manté negatiu durant tots els anys estudiats. En canvi, les altres dos franges (Catalunya i Espanya) tenen un comportament força diferent. Durant els primers anys estudiats (1997-2007) el saldo de Catalunya i Espanya es mantenen negatius, però a partir de l'any 2009 els saldos són positius, sobretot en el cas d'Espanya, en el cas de Catalunya és més proper a zero.

6.2 Taxa d'autocontenció residencial municipal

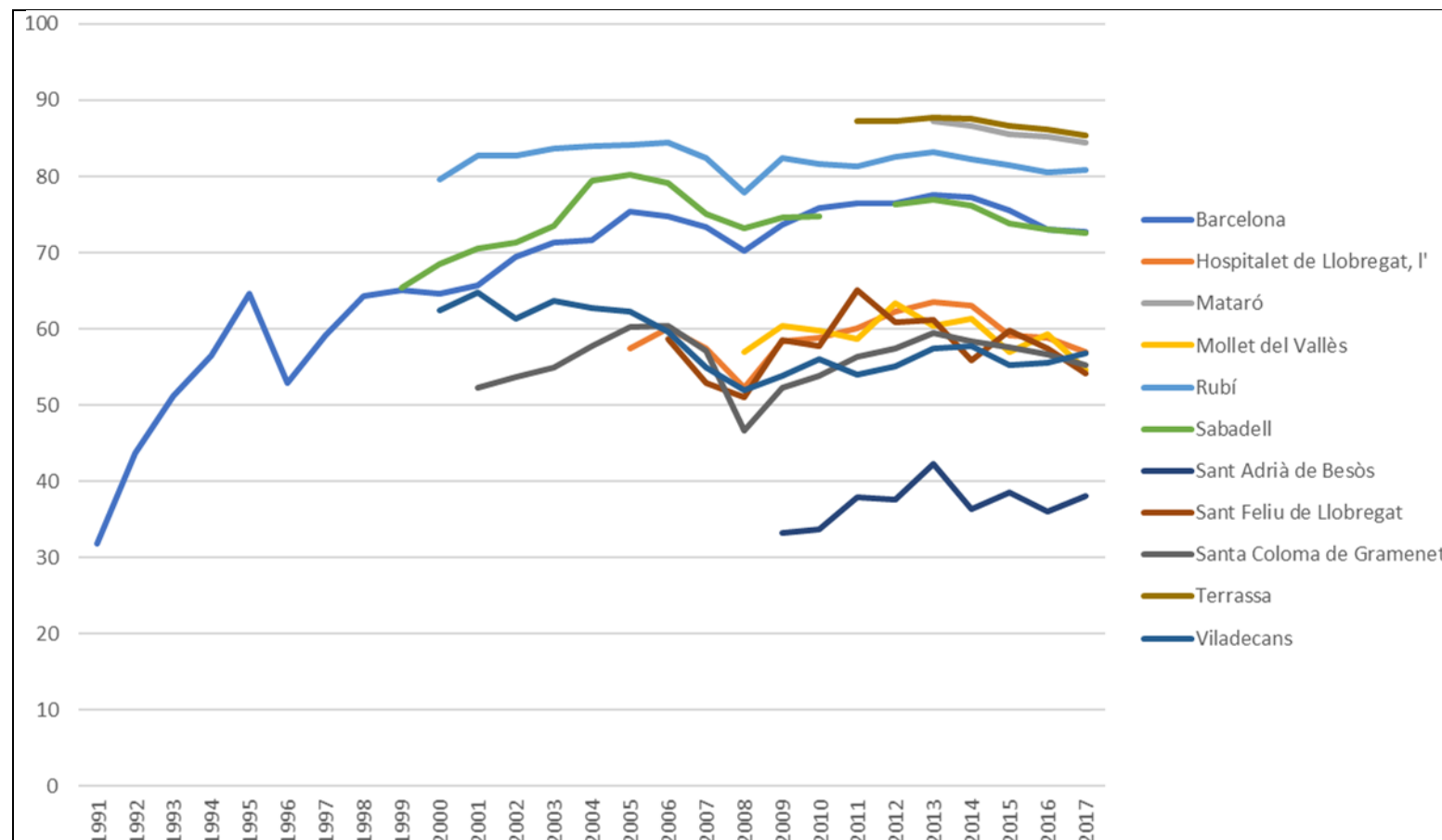
En aquest últim punt de l'apartat 6, es mostra la taxa autocontenció residencial municipal. És a dir, el percentatge de la població que canvia de residència habitual i que es manté al mateix municipi, en municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Per tal d'aconseguir les dades per crear les taxes, s'ha obtingut la informació en les webs dels ajuntaments. En molts casos, però, les dades no existien o no eren accessibles. Per tant, només s'han mostrat les dades dels municipis que s'han pogut obtenir. A més, per expandir la mostra, també s'ha exposat les taxes de municipis de la Regió Metropolitana de Barcelona.

Així doncs, en aquest punt es podrà observar les dades de diferents municipis de la AMB i de la RMB, per així poder veure les diferències i analitzar-les, extraient-li unes conclusions més endavant.

GRÀFIC 18

Taxa d'autocontenció residencial municipal per la AMB i RMB

Font: Elaboració pròpia a partir de dades municipals de diferents ajuntaments.

En aquest primer gràfic de l'apartat, s'observa tots els municipis on s'han obtingut dades de la taxa d'autocontenció residencial municipal, tant per localitats de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, com de la Regió Metropolitana de Barcelona. A més, també es mostren tots els anys que s'han pogut aconseguir dades, des de Barcelona que s'han obtingut dades des de l'any 1991 a altres municipis com Mataró, que s'han aconseguit des del 2013.

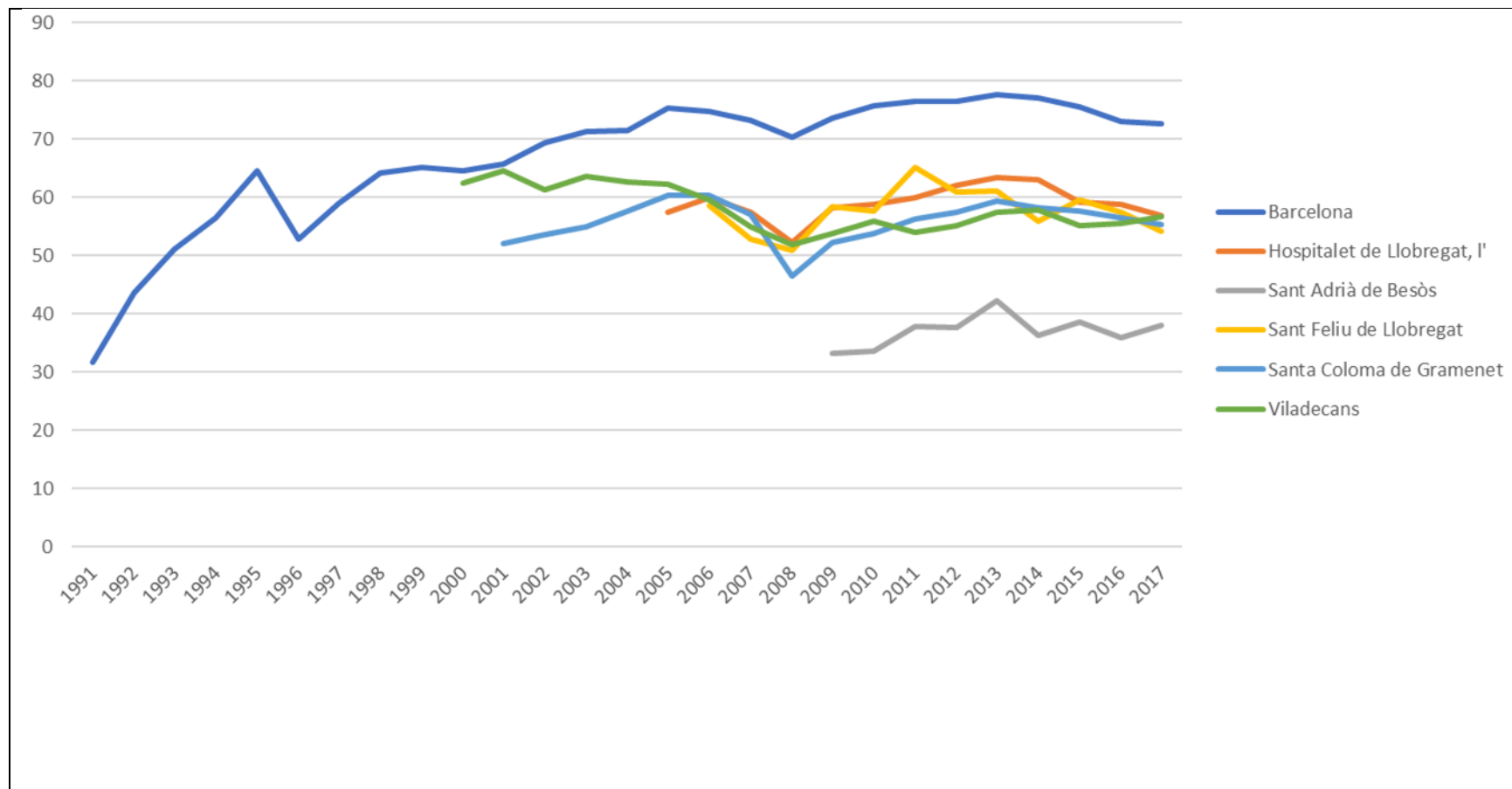
Si ens centrem en les dades, es pot observar que hi ha una gran diversitat de percentatges depenent del municipi. Les localitats amb una major taxa d'autocontenció residencial municipal són Mataró i Terrassa, seguits de Rubí, Sabadell i Barcelona. És a dir, tots municipis de la RMB excepte Barcelona. En canvi, la ciutat amb menor taxa d'autocontenció residencial municipal que s'han obtingut dades de manera destacada és Sant Adrià de Besós. La resta de municipis oscil·len entre el 50% i 60% d'autocontenció residencial municipal, tots són municipis de la AMB, excepte Mollet del Vallès.

Si ens focalitzem en els últims 5 anys, es pot observar que els canvis són pràcticament inexistents, però sí que hi ha certs trets de l'evolució de la taxa que es pot analitzar. Els municipis amb una taxa més alta dins de l'àmbit estudiat es pot percebre una lleu disminució del percentatge en pràcticament tots els municipis. En les localitats d'una taxa mitjana, ha succeït pràcticament el mateix, és a dir, el percentatge també ha disminuït en els últims cinc anys; han passat d'estar al voltant de 55% i 65% a passar a situar-se entre el 50% i 60%. Per últim, el municipi de Sant Adrià de Besós ha tingut una tendència similar en els últims anys estudiats.

Respecte l'evolució de la taxa dels següents municipis, generalment, es pot observar que tot i que hi ha ascensos i descensos, els percentatges es mantenen força estables. Si ens focalitzem en els dos municipis on la mostra és més allargada en el temps, que són Sabadell i Barcelona, s'observa un augment progressiu de la taxa en els dos casos. Tot i que, a partir de l'any 2005 la taxa s'ha estancat i s'ha mantingut estable en els dos casos.

GRÀFIC 19

Taxa d'autocontenció residencial municipal per la AMB

Font: Elaboració pròpia a partir de dades municipals de diferents ajuntament

Aquest gràfic es mostra la taxa d'autocontenció residencial municipal, però només dels municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Per així poder mostrar millor les diferències entre diferents municipis de la AMB que és l'àmbit que s'ha estudiat principalment en aquest projecte.

Si ens centrem pròpiament en l'àmbit de l'AMB, es pot observar que pel que fa als municipis que s'han trobat dades es poden dividir en tres blocs. Un és Barcelona que és la localitat amb una taxa d'autocontenció residencial municipal més alta, que es situa entre el 70% i 80% en els últims anys. El segon bloc seria tots els municipis que s'han pogut explotar les dades, en excepció de Barcelona i Sant Adrià de Besós. Tots aquests municipis tenen taxes molt properes entre elles, al voltant del 50% i 60%. Per últim, el tercer bloc l'ocuparia la ciutat de Sant Adrià de Besós, que es situa a força distància dels altres municipis, i amb una taxa per sota del 40% en els últims anys, és el percentatge més baix que s'ha trobat a la AMB.

7. Conclusions

En el darrer punt del treball es pretén exposar les principals conclusions que es poden extreure sobretot de les dades mostrades a l'apartat 6. És a dir, les altes i les baixes de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, saldo per edats, saldo per àmbits i la taxa d'autocontenció residencial municipal. Així doncs, les conclusions tenen la intenció d'explicar els motius de l'evolució de les dades i quines conseqüències poden tenir. A més, també s'analitzarà si les hipòtesis realitzades a l'inici del treball són certes o falses.

En quant les hipòtesis, la primera hipòtesi era que la mobilitat residencial dins dels municipis de la AMB ha disminuït des de l'any 2008. Aquesta hipòtesi és certa, ja que com s'ha exposat en l'apartat 6, els primers anys del segle XX, fins l'any 2008 han sigut els anys amb major mobilitat residencial en els últims 20 anys (1997-2017, que han sigut els anys estudiats). A partir de l'any 2008 es produeix una disminució de la mobilitat molt important, tot i que en els últims anys estudiats hi ha una lleugera recuperació.

La segona hipòtesi afirmava que la població té una tendència a tornar-se al centre. Aquesta hipòtesi no és certa, ja que com s'explica en l'apartat 5 (Estat de la qüestió), la ciutat de Barcelona es manté en la segona etapa, en el període de la suburbanització, és a dir, que hi ha més població que surt cap els municipis propers que entra. Encara que, si que es veritat, que el saldo negatiu de mobilitat residencial ha disminuït molt clarament i és molt més proper a zero.

Per últim, la tercera hipòtesi exposava que la mobilitat residencial de la població jove ha disminuït dràsticament d'ençà es va iniciar la crisi. Aquesta hipòtesi és certa, si que es veritat que a partir de la crisi hi ha un canvi brusc en tots els trams d'edat, però si hi ha un col·lectiu afectat, aquest és el dels joves. És a dir, la franja d'edat compresa entre els 25 i 34 anys. Passant de ser el tram on hi ha major mobilitat residencial en la majoria de municipis de la AMB abans de la crisi, a passar a ser un tram d'edat amb una mobilitat molt menor i altres franges d'edat adquireixen una major importància.

Respecte l'apartat principal del treball. És a dir, l'apartat 6, s'extreuen varies conclusions que es mostraran a continuació. Els municipis s'han agrupat per nivell de renda, ja que després d'haver-los agrupat de diferents maneres (ubicació, nombre d'habitants i renda), el nivell de renda és on es poden observar més semblances entre municipis de característiques similars.

En el punt 1, es poden observar patrons similars depenent de la renda. Les rendes baixes, tenen un nivell de altes i baixes molt similars. En les rendes altes, més altes que baixes, tot i que en els últims anys han disminuït les diferències. D'altra banda, les rendes mitjanes, van tenir més altes que baixes fins l'aparició de la crisi. A partir de llavors, la diferència entre baixes i altes disminueix dràsticament. Així doncs, es pot observar que hi ha una major tendència de la població de la AMB a recaure a municipis de rendes altes. Per últim, la ciutat de Barcelona té un comportament totalment diferenciat respecte a la resta de localitats de la AMB i les baixes són molt superiors a les altes en tots els anys estudiats.

Pel que fa el segon punt de l'apartat 6, és a dir, saldo per edats a la AMB. Es pot observar que hi ha un comportament molt diferenciat entre abans i després de l'any 2008. Fins a l'any 2008, la franja d'edat on hi havia major mobilitat residencial era la de 25 a 34 anys. A partir de l'any 2008, les franges d'edat on hi ha major mobilitat són en edats més avançades. Aquest fet, es produeix de manera més destacada als municipis de rendes més altes. Així doncs, a partir de la crisi la mobilitat residencial s'ha atrapat, comportant el retràs en l'edat d'emancipació dels joves per les dificultats econòmiques que són ocasionades. Per altra banda, la ciutat de Barcelona d'ençà la crisi ha disminuït la mobilitat residencial negativa.

En quant el saldo per àmbits en els municipis de l'AMB, les zones on el saldo és més positiu són Barcelona i Catalunya. Tot i que com en els altres apartats, a partir de l'any 2008 disminueixen de manera important. D'altra banda, la ciutat de Barcelona el saldo és negatiu, excepte en els últims anys on té saldo positiu amb Catalunya, i sobretot amb Espanya.

Pel que fa a la taxa d'autocontenció residencial municipal es pot observar una gran diferència de comportament entre els municipis de la AMB i els de la RMB i Barcelona. Les localitats de la RMB i de Barcelona tenen una taxa superior als municipis de la AMB. Això pot ser degut, per una banda perquè Barcelona és un municipi molt extens, per tant pot haver-hi una mobilitat important en diferents barris que es mantenen al mateix municipi. D'altra banda els municipis de la RMB estan més allunyats entre ells, en comparació amb els de la AMB, per tant, la proximitat geogràfica fa que sigui més fàcil que la taxa sigui més baixa. En darrer lloc, també destacar el cas del municipi de Sant Adrià del Besós on la taxa és clarament més baixa que els altres municipis. Aquest fet,

pot ser degut a causa de la baixa renda de la ciutat de Sant Adrià de Besòs i la proximitat amb altres municipis. Aquesta baixa renda, pot provocar que els habitants no tinguin capacitat adquisitiva per assentar-se en un habitatge.

Per acabar, a les dades es pot observar que hi ha un canvi brusc entre abans i després de la crisi, tot i que en els últims anys hi ha hagut una petita recuperació. També destacar que el fet que fa destacar més les diferències de comportament entre municipis és la renda. En els municipis més rics continua tenint un saldo positiu, això comporta que la població amb major renda s'assenti en els mateixos espais, provocant una segregació amb els habitants de menor renda que no poden assumir els preus d'aquests municipis.

En quant a si la població tornava al centre o no, les dades mostren que la població que el saldo de la població que surt amb la que entra ha disminuït, cada cop més es valora la proximitat amb els serveis i la disminució del temps de desplaçament. Tot i que aquesta disminució, continua havent-hi més població que surt de Barcelona que no pas que entra en relació amb la AMB. Així doncs, es pot constatar que la població no torna al centre.

Per altra banda, també cal remarcar que la mobilitat residencial en especial ha disminuït a causa de l'augment de les dificultats per llogar o comprar un habitatge. Per últim, dir que l'anàlisi de la mobilitat residencial perquè fos del tot complet faltaria l'estudi de les emigracions estrangeres a la AMB.

8. Bibliografia

- AMB. (2018). *AMB*. Obtenido de <http://www.amb.cat/s/es/web/area-metropolitana/municipis-metropolitans.html>
- Antón-Alonso, F. P. (2018). *Dinàmiques de mobilitat residencial i transformació de barris a l'àmbit metropolità de Barcelona*. Barcelona.
- Besòs, A. d. (2019). *Anuari de Població*. Sant Adrià de Besòs.
- Champion, T. (2001). *Urbanization, Suburbanization, Counterurbanization and Reurbanization*. London.
- Cheshire, P. (1995). *A new phase of urban development in western Europe? The evidence for the 1980s*.
- Cugat, A. d. (2010). *Altes i Baixes al Padró Municipal d'Habitants*. Sant Cugat del Vallès.
- Donat, C. (2014). *L'habitatge a la regió metropolitana durant el cicle immobiliari 1997-2006. Una aproximació a partir de les necessitats residencials de la població*.
- Donat, O. N. (2014). Los efectos territoriales de la crisis económica en la región metropolitana de Barcelona. En *Geografía de la crisis económica en España* (págs. 565-608). Valencia: Universitat de València.
- Gay, A. L. (2011). ¿Vuelve el centro? Caracterización demográfica de los procesos de reurbanización en las metrópolis Españolas. En J. B. Isabel Pujadas, *Población y espacios urbanos* (págs. 163-180).
- Hall, P. &. (1980). *Growth centers in the European urban system*.
- Hay, D. G. (1989). *Urban problems in western Europe*. Londres.
- IDESCAT. (2016). *IDESCAT*. Obtenido de <https://www.idescat.cat/pub/?geo=mun%3A082055&id=rfdbc&lang=es#Plegable=geo>
- Llobregat, A. d. (2017). *Anuari estadístic de la Ciutat de L'Hospitalet*.
- Llobregat, A. d. (2018). *Moviment Migratori de la població*.
- López-Villanueva, C. &. (2016). Scripta Nova revista electrónica de geografía y ciencias sociales. *Scripta Nova revista electrónica de geografía y ciencias sociales*.
- Mataró, A. d. (2018). *Esrudi de la Població*. Mataró.
- Módenes, J. A. (2008). Movilidad espacial, habitantes y lugares: retos conceptuales y metodológicos para la geodemografía. *Estudios Geográficos*, 157-178.
- Nel-lo, O. (2004). *¿Cambio de siglo, cambio de ciclo? Las grandes ciudades españolas en el umbral del S.XXI*. Obtenido de academia.edu: https://www.academia.edu/37375057/Cambio_de_siglo_cambio_de_ciclo_Las_grandes_ciudades_espa%C3%B1olas_en_el_umbral_del_siglo_XXI

Serra, J. (1997). Migracions metropolitanes i desconcentració demogràfica . *Revista Econòmica de Catalunya*, 77-88.

Serra, J. (2003). *El Territori metropolità de Barcelona. Dades bàsiques, evolució recent i perspectives.* . Barcelona.

Vallès, A. d. (2018). *Resum numèric resultant de la revisió del Padró Municipal d'Habitants* . Mollet del Vallès .

Viladecans, A. d. (2018). *Anuari Estadístic Viladecans* . Viladecans .